

Warszawa, dnia 9 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy
Izba Cywilna, Wydział II
Plac Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa

Powód:

Pozwani:

- 1. Towarzystwo Chrystusowe dla Polonii Zagranicznej**
- 2. Dom Zakonny Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej**

Sygn. akt: II CSK 124/19

W związku z toczącym się postępowaniem o sygnaturze akt II CSK 124/19 w tutejszym Sądzie w załączeniu niniejszym składam Opinię przyjaciela sądu (*amicus curiae brief*) przygotowaną przez organizację Ending Clergy Abuse w celu poparcia argumentacji Powódki w kontekście sprawy dotyczącej odpowiedzialności organizacji religijnej za działania księdza wraz z tłumaczeniem na język polski.

Z poważaniem,

Anna Frankowska-Gzyra
Pełnomocnik

**Supreme Court
II Civil Division
Plac Krasieńskich 2/4/6
00-951 Warszawa**

Plaintiff:

Defendants:

- 1. Towarzystwo Chrystusowe
dla Polonii Zagranicznej**
- 2. Dom Zakonny Towarzystwa
Chrystusowego dla Polonii
Zagranicznej**

Sygn. akt: II CSK 124/19

---

*Amicus curiae brief prepared by Ending Clergy Abuse in support of Plaintiff
in connection with the matter involving the liability of a religious organization
for acts of its clergy*

Background

Ending Clergy Abuse (ECA) is a worldwide organization of human rights' activists and survivors from 20 countries in five continents, who focus on children's and victims' rights to compel the Church to end clerical abuse, especially child sexual abuse, in order to protect children and to seek effective justice for victims.

ECA has an abiding interest in ensuring that the courts properly protect the rights of survivors of church pedophilia. Such protection cannot be afforded if the Church is not held liable for the actions of pedophile priests. We have prepared this amicus curiae brief to provide evidence to the Polish Supreme Court that the courts in many jurisdictions that have addressed the issue of liability of the Church and concluded that it must incur liability for actions of priests who abuse minors.

We believe it is prudent for the Polish Supreme Court to turn to comparative law to learn from other jurisdictions and gain inspiration, particularly in relation to jurisdictions that have faced the problem related to redress for sexual abuse by priests for many decades.

We have worked with lawyers in the United States, Canada, and the UK to compile this comparative legal analysis. We hope that the Polish Supreme Court will adopt the commonly-established doctrine that an institution such as the Catholic Church must be held accountable for the actions of its clergy, including a priest, who act as its agent. Without such liability, survivors of pedophilia will not be able to obtain the compensation for the crime that they have suffered.

Legal analysis

United States

Overview

In the US each of its 50 state courts can rule separately on civil and criminal cases so long as they do not conflict with federal law or US Supreme Court cases. Therefore, state courts can decide differently on the same type case. Generally, however, the courts are consistent that an agent's wrongful act can provide the basis for a civil or criminal legal action, not only against the agent but also against the organization that employs the wrongdoer. The most prominent examples in recent history involve allegations that Roman Catholic priests sexually abused minors and the subsequent charges that church leaders covered up these incidents in the interest of protecting the alleged offenders and the church itself.¹

Courts usually resolve such cases by applying the same legal principles that they would use to address similar claims against secular organizations. For example, if a pastor is engaged in a sexual relationship with a child and the child's parents sue the church for the pastor's sexual misconduct, a court will adjudicate the case in the same way as it would address a similar claim

---

¹ The First Amendment of the US Constitution that mandates a separation between Church and State does not limit the extent to which courts may hold churches liable for negligently hiring, supervising or retaining clergy who have committed sexual abuse. State and federal courts have concluded that they may adjudicate such actions, consistent with the "neutral principles" approach adopted by the U.S. Supreme Court in its 1979 ruling in *Jones v. Wolf*, 443 U.S. 595 (1979), which allowed courts to treat churches the same as secular organizations.

against a psychological counseling firm that employed a therapist who had been accused of abusing a child in counseling.

The most common type of lawsuit is a claim that a religious organization was negligent in allowing one of its employees to harm another person. This type of claim alleges that while the religious organization did not directly cause the employee's misconduct, the organization should still be held responsible because it was negligent in hiring, supervising or retaining the wrongdoer.

For decades, survivors of sexual abuse have successfully filed and won lawsuits for damages in the United States arising from child sex abuse against religious entities, including the Roman Catholic Church.² There are several theories which have been successful for survivors, including: negligent hiring, negligent retention, negligent supervision, vicarious liability, *respondeat superior*, breach of fiduciary duty, and the broader claims of negligence and gross negligence generally.³ Negligent hiring claims assert that an employer is liable for its employee's intentional actions which occurred outside the scope of their employment but in connection with their employment, because the employer should have known they were a danger to others or could have discovered such with reasonable investigation.⁴ Negligent retention claims are similar to negligent hiring, and require that the employer knew or should have known of an employee's unfitness and retained them otherwise.⁵ Negligent supervision claims require courts to find that there was a failure to exercise ordinary care in preventing intentional harm by employees on employer property, when the employer knew or should have known of an employee's incompetency.⁶ Under the doctrine of *respondeat superior*, employers can be held liable for tortious actions of their employees performed within the scope of their employment.⁷ These claims are more difficult for plaintiffs to establish to the necessary level of proof because child sexual abuse is never an act clergy are employed to perform.⁸ Vicarious liability is similar in kind to the doctrine of *respondeat superior*, however courts have held religious entities liable for priest actions under this theory. Finally, under claims of negligence generally, a plaintiff must assert that they were owed a duty, that duty was breached, that breach caused injury to them, and they suffered damages as a result.⁹ Causation requires some foreseeability, however the standard for negligent hiring and supervision, as well as negligence

---

² While information on the amount of damages paid out to victims of church pedophilia is outside the scope of this amicus curiae brief, it should be noted that in the United States alone, the Catholic Church has paid out to victims of sexual abuse approximately 4 billion USD and such amount could be doubled in the upcoming years as a result of continued litigation made possible due to recent changes in legislation in states such as New York, California and New Jersey allowing for claims to be filed irrespective of the fact that such claims are subject to the statute of limitations. See, Crux, "New wave of abuse suits could hit the Church like never before", December 2, 2019.

³ Jeffrey R. Anderson, Patrick W. Noaker, & Michael G. Finnegan, *When Clergy Fail Their Flock: Litigating the Clergy Sexual Abuse Case*, 91 Am. Jur. Trials 151 (2004). See also *Malicki v. Doe*, 814 So.2d 347 (Fla. 2002).

⁴ Philip F. Vieira, *Your Supervisor As Your Chattel: Broadening the Scope of Negligent Hiring and Retention in Illinois*, 13 Seventh Circuit Rev. 317 (2017).

⁵ *Id.* at 321.

⁶ See *Hahn v. Loch*, 2016 WL 5172451 (Pa. Super. Ct. 2016); *Doe v. Diocese of Raleigh*, 776 S.E.2d 29 (N.C. Ct. App. 2015).

⁷ *Id.* at 320.

⁸ *Id.*

⁹ See *Hayes v. D.C.I. Properties-D KY, LLC*, 563 S.W.3d 619 (Ky. 2018); *Abercrombie & Fitch Stores, Inc. v. Penn Square Mall Limited Partnership*, 425 P.3d 757 (Okla. Civ. App. 2018); *Sheehan v. Oblates of St. Francis de Sales*, 15 A.3d 1247, 1252 (Del. 2011).

broadly and other torts is wide sweeping and forgiving.¹⁰ Many courts at both the state and federal level have held a church can be liable for the sexual misconduct of its employee clergymen.¹¹

Legal analysis

There are numerous cases from various states in which courts have imposed liability on the church in connection with abuse caused by a priest. An analysis of several such cases is set out below.

The Colorado state supreme court found that a Catholic diocese was negligent in hiring a priest accused of sexually abusing a parishioner; the negligence claims were supported by the evidence, and recovery was not barred by the First Amendment, because the First Amendment does not provide absolute immunity from tort liability to religious organizations.¹² This court held that because of the reliance and trust placed in priests due to their position, the diocese was subject to an increased degree of care in their hiring and supervision of a priest placed in a position requiring frequent contact with others in a position of high reliance.¹³

Similarly, when a Catholic diocese in Mississippi filed an interlocutory appeal when their motion to dismiss was denied, the state supreme court there found that the Free Exercise Clause of the First Amendment argument held no merit, stating the cloak of religion does not shield religious institutions from civil liability for conduct as abhorrent as sexual molestation of children.¹⁴ The court further held that enforcing the duty to protect children from sexual molestation does not excessively entangle the courts in religion, in violation of the separation of church and state required in the United States.¹⁵

A Maine court held that the First Amendment is not necessarily violated by imposing a duty to protect children on religious institutions and that a Catholic diocese has a duty to protect children from sexual abuse when they know or should know of a clergyman's propensity for sexually abusing children.¹⁶

In another case, a man abused as a child in a Catholic diocese filed a lawsuit including claims the diocese has breached its fiduciary duty and acted negligently in its hiring, retention, and

---

¹⁰ Restatement (Second) of Torts § 435(1) (1965) ("If the actor's conduct is a substantial factor in bringing about harm to another, the fact that the actor neither foresaw nor should have foreseen the extent of the harm or the manner in which it occurred does not prevent him from being liable.").

¹¹ See *Evan F. v. Hughson United Methodist Church*, 8 Cal. App. 4th 828 (3d. Dost. 1992) (holding summary judgment for the church was precluded because a genuine issue of material fact existed as to whether the church had reason to believe the pastor was unfit or whether they failed to use reasonable care in investigation); *Moses v. Diocese of Colorado*, 863 P.2d 310, 328 (Colo. 1993) (holding churches are subject to higher duty of care in hiring priests); *Gagne v. O'Donoghue*, 1996 WL 1185145 (Mass. Super. Ct. 1996) (denying summary judgment for Roman Catholic bishops in actions for negligent appointment); *Hutchinson ex. Rel. Hutchinson v. Luddy*, 742 A.2d 1052 (1999) (vacating trial court's order entering judgment for bishop and diocese, holding verdict against them were sustainable given bishop and diocesan knowledge of priest's propensity for pedophilic behavior); *Nardella v. Cattilo (No.2)*, 1997 WL 1056878 (1997) (holding duty owed to plaintiff was breached when defendants negligently hired a priest and they were liable for injuries caused by him).

¹² *Moses*, *supra* note 11.

¹³ *Id.* at 328.

¹⁴ *Roman Catholic Diocese v. Morrison*, 905 So.2d 1213, 1219 (Miss. 2005).

¹⁵ *Id.*

¹⁶ *Fortin v. The Roman Catholic Bishop of Portland*, 871 A.2d 1208, 1232 (Me. 2005).

supervision of his alleged assailant.¹⁷ While the diocese attempted to defend these claims arguing lack of subject matter jurisdiction, on appeal the state supreme court held that the breach of fiduciary duty claims were not barred by the ecclesiastical abstention doctrine so long as the proof of the fiduciary relationship “is not predicated on solely religious duties or religious authority.”¹⁸ The court remanded the decision and instructed the lower court that the claim was not barred, thereby eliminating the diocese’s defense and permitting the court to hear the plaintiff’s argument.

A 2009 case in the Supreme Court of Vermont saw a Roman Catholic Diocese attempting to argue that the Free Exercise Clause of the First Amendment of the United States Constitution forbade them from being liable for negligence.¹⁹ The court rejected their argument because to be protected under this clause, the conduct at issue must be “rooted in religious belief.”²⁰ In cases of child sexual abuse, the conduct is not only not rooted in religion, but is also subject to neutral and generally applicable laws not unreasonably burdening any particular religious practice; as well, the court noted the defendant diocese failed to identify any specific practice which would be burdened should the plaintiff victim’s suit go forward.²¹ The court held a “requiring [a diocese] to hire and supervise priests in a nonnegligent manner would [not] constitute undue interference in church governance” in violation of the requirement of separation of church and state.²²

A case out of Washington State also addresses negligence, in respect to whether a special relationship existed, which would impose a duty to protect against intentional or criminal acts of third parties.²³ In determining that a special relationship existed and the plaintiffs were owed a duty of care, the court agreed with a New Hampshire Supreme Court analysis, holding that negligent failure to control an agent is not limited to conduct performed within the scope or employment, or even only during work hours, if there exists a causal relationship between the agency relationship and the injury alleged.²⁴ The Washington court ultimately found that a jury could reasonably find that the church knew or should have known the plaintiffs “were exposed to an unreasonable risk of harm at the hands of” the alleged molester, thereby permitting churches to be held liable for negligent supervision and retention.²⁵

A 2019 case out of the Supreme Court of Virginia found similarly, holding that the plaintiff’s complaint sufficiently alleged the existence of a special relationship leading to a duty to exercise reasonable care in preventing exposure to harm.²⁶ In that case, the church had specific prior allegations of sexual abuse against the individual at issue and continued to place him in positions where he had access to children.²⁷ The court found the allegations sufficient for a

---

¹⁷ *Norman Redwing v. Catholic Bishop for the Diocese of Memphis*, 363 S.W.3d 436, 442 (Tenn. 2012).

¹⁸ *Id.* at 454.

¹⁹ *Turner v. Roman Catholic Diocese of Burlington, Vermont*, 987 A.2d 960, 972 (Vt. 2009).

²⁰ *Id.* (citing to *Wisconsin v. Yoder*, 406 U.S. 205, 215 (1972)).

²¹ *Id.* at 973.

²² *Id.*

²³ *C.J.C. v. Corporation of Catholic Bishop of Yakima*, 985 P.2d 262, 273 (Wash. 1999).

²⁴ *Id.* at 274 (citing to *Marquay v. Eno*, 662 A.2d 272 (N.H. 1995)).

²⁵ *Id.* at 277.

²⁶ *A.H. by Next Friend C.H. v. Church of God in Christ, Inc.*, 831 S.E.2d 460, 472 (Va. 2019).

²⁷ *Id.*

negligence claim, allowing the claim to go forward due to the church's duty to protect minor's in their care from foreseeable abuses.²⁸ As well, federal courts have held that dioceses likely have a fiduciary relationship with their parishioners, and can be subjected to claims of negligent hiring, supervision, and retention, negligence per se for violating required reporting statutes, and claims for failure to warn and prevent.²⁹

In continuing the detailing of cases where courts held churches could be liable for their employees actions, the Supreme Court of Oregon held that when an employee committed an act of injurious misconduct while within the scope of their employment, it is permissible for the employer to be held liable under vicarious liability.³⁰ In this case, the court held that while the determination as to whether someone acted within the scope of their employment is generally a question for the trier of fact, the analysis does not end there. Rather, liability occurs when the acts which caused injury were the result of acts within the scope of employment.³¹ By way of example, in this case plaintiff alleged that they were abused when a church employee "used his position as youth pastor, spiritual guide, confessor, and priest...to gain their trust and confidence" which provided "the opportunity to be alone with plaintiff, to touch him physically, and then assault him sexually."³² While sexual abuse is never an act one is employed to perform, the plaintiff here alleged the employed role was used to effectuate the opportunity to abuse, arguing "a jury could infer that the sexual assaults were the culmination of a progressive series of actions that began with and continued to involve [accused's] performance of the ordinary and authorized duties of a priest."³³ The court agreed, thereby allowing claims of vicarious liability to continue.

Another case out of Oregon State found that when a pastor's son had molested a parishioner's daughter, the church was still liable, because the employee pastor had failed to supervise his son when he knew of his proclivity toward sexual misconduct.³⁴ In this case, the record showed that the son "had expressed a desire to 'smother' a child parishioner with his body and kiss her" amongst other acts, and as well the Church was aware of this information, yet still negligently failed to provide supervision and failed to warn others, thereby creating liability in themselves for the child's acts.³⁵

In an Illinois case, a jury rendered a verdict in favor of the survivor of abuse, which the diocese appealed.³⁶ The verdict was affirmed on appeal, holding that the special fiduciary relationship existing was properly a question for the jury and deferred to their judgment.³⁷ The court indicated that determining whether this relationship existed would not implicate the free exercise clause of the First Amendment, because the conduct at issue was not rooted in religious

---

²⁸ *Id.* at 473.

²⁹ See *Doe v. Liberatore*, 478 F.Supp.2d 742, 760-764 (M.D. Pa. 2007) (Diocese likely had a fiduciary relationship, could be liable for negligence per se, negligent hiring, supervision, and retention); *Isely v. Capuchin Province*, 880 F.Supp. 1138 (E.D. Mich. 1995) (failure to warn and failure to prevent claims allowed to go to jury).

³⁰ *Fearing v. Bucher*, 977 P.2d 1163, 1166 (Or. 1999); Anderson, *supra* note 1.

³¹ *Fearing*, 977 P.2d at 1166.

³² *Id.*

³³ *Id.* at 1167.

³⁴ *Doe v. Oregon Conference of Seventh-Day Adventists*, 111 P.3d 791, 796 (Or. Ct. App. 2005).

³⁵ *Id.*

³⁶ *Wisniewski v. Diocese of Belleville*, 943 N.E.2d 43 (Ill. App. Ct. 2011.)

³⁷ *Id.* at 77.

belief.³⁸ In holding the diocese liable, the court found that they had learned of the abuse by their priest in 1982 and prevented the victim from coming forward until 2002. In fact, the jury determined that the priest had manipulated the victim's perception of reality and exploited their fiduciary relationship in order to manipulate this perception and continue his abuse.³⁹

Finally, in rejecting a common defense tactic of churches, it has been held that imposing a fiduciary duty onto a Roman Catholic diocese to protect children from sexual abuse by their priests does not violate the First Amendment, because it is facially neutral, applies to all organizations and individuals, and there is not a specific religious doctrine or practice that could be burdened by such requirement.⁴⁰

Apart from the vast world of case law, several law review articles have analyzed employer liability for employee sexual misconduct in religious contexts. Indeed, the authors of such have noted that religious institutions should have no sweeping immunity from the law for any misconduct, sexual misconduct particularly.⁴¹ Courts and legal academics agree that religious affiliation is not a valid defense to acts of child sexual abuse. Religious institutions are consistently held liable for the sexual abuse their employees impose on children. Christianity and its various branches remain the dominate religious ideology in the United States, however any sort of religious entity can be held liable for the acts of its employees and volunteers. Religious affiliation in itself does not prevent an injured party from seeking justice under the law of the nation. Justice O'Connor of the Supreme Court of the United States, the nation's highest court, has said: "Under our established First Amendment jurisprudence, we have recognized that the freedom to act, unlike the freedom to believe, cannot be absolute," providing affirmation that religious entities of any belief system can be held liable for tortious and illegal acts of their employees.⁴²

Canada

Overview

Canadian law holds that a Bishop and his Diocese are vicariously liable for the sexual assault of a priest committed against a child parishioner of that Diocese. This has, since 2004, been settled and uncontested law pursuant to the leading case *John Doe v. Bennett*⁴³ (hereafter, "John Doe"), which involved a priest who sexually assaulted boys in his parishes for over two decades. The victims sued the episcopal corporation and the Roman Catholic Church. The Supreme Court of Canada (hereafter, the "Court") rejected the Episcopal Corporation of St George's argument that it was created only for holding property and could therefore not (as his employer) be held liable for the sexual assault of children by the priest. The Court pointed out that the corporation as a legal person could execute juristic acts such as the conclusion of

---

³⁸ *Id.*

³⁹ *Id.* at 80.

⁴⁰ Anderson, *supra* note 1, citing Fortin, *supra* note 16.

⁴¹ See Ira C. Lupu & Robert W. Tuttle, *Sexual Misconduct and Ecclesiastical Immunity*, 2004 B.Y.U. L. Rev. 1789 (2004); John S. Brennan, *The First Amendment is not the 8th Sacrament: Exorcising the Ecclesiastical Abstention Doctrine Defense From Legal and Equitable Claims for Sexual Abuse Based on Negligent Supervision or Hiring of Clergy*, 5 T.M. Cooley J. Prac. & Clinical L. 243 (2002).

⁴² *Employment Div., Dept. of Human Resources of Oregon v. Smith*, 494 U.S. 872, 892 (1990) (O'Connor, J., concurring).

⁴³ *John Doe v. Bennett* 2004 SCC 17.

contracts and that it acted as the legal interface between the Roman Catholic Church and the community. The Court further pointed out that:

*"... the relationship between the bishop and a priest in a diocese is not only spiritual, but temporal. The priest takes a vow of obedience to the bishop. The bishop exercises extensive control over the priest, including the power of assignment, the power to remove the priest from his post and the power to discipline him. It is akin to an employment relationship. The incidents of control far exceed those characterizing the relationship between foster parents and the government (...) and (...) the priest is reasonably perceived as an agent of the diocesan enterprise. The relationship between the bishop and the priest is sufficiently close. Applying the relevant test to the facts, it is also clear that the necessary connection between the employer-created or enhanced risk and the wrong complained of is established."*⁴⁴

Since the relationship between the wrongdoer and St George's was akin to an employment relationship, the Court held that St George's as the secular arm of the church could be both directly and vicariously liable. This decision has not subsequently been distinguished, overruled or amended by the Court and has been followed in numerous cases by the Canadian courts.

Legal analysis

Up until 1999, when the Canada Supreme Court handed down the ground-breaking decision in *Bazley v Curry*⁴⁵ (hereafter "Bazley"), claimants in vicarious liability cases had to prove that the act in question was performed within the course and scope of the employee's employment.⁴⁶ This was based on the so-called Salmond rule, which also made provision for liability for acts that were not authorised, on condition that these acts constituted an improper mode of performing authorised acts.⁴⁷ The difficulty with this mode of thought was that an employee could not be held liable for an intentional act of misconduct, which could not be seen as "a mode of doing an authorised act." A prime example is sexual assault, which can never be seen as a mode of doing an authorised act.

In *Bazley* a warden of a school for troubled children (appointed without the management's knowing that he was a paedophile) assaulted the children while performing his duties, namely bathing the children and putting them to bed.

In *Bazley* the Court stated that courts should openly confront the question of whether the employer should be held liable, rather than obscuring this decision with phrases such as the "scope of employment" and "modes of doing authorised acts".⁴⁸ The fundamental question was whether the wrongful act was sufficiently connected to the conduct authorised by the employer. The court held that where there is a significant connection between the enhancement of the risk that unlawful conduct will occur (brought about by the enterprise of the employer), it would be generally appropriate to hold the employer liable. Liability in these circumstances would serve

---

⁴⁴ John Doe para 27.

⁴⁵ *Bazley v Curry* 1999 2 SCR 534.

⁴⁶ See *Calitz* 2007 Stell LR 455.

⁴⁷ Heuston and Buckley *Law of Torts* p. 443.

⁴⁸ *Bazley* para 36.

the policy considerations of fairly compensating the victim and acting as a deterrent, so that employers would take preventative measures to ensure that such conduct would not occur.⁴⁹

In *Bazley*, the Court suggested that the imposition of vicarious liability may usefully be approached in two steps. First, a court should determine whether there are precedents which unambiguously determine whether the case should attract vicarious liability. “If prior cases do not clearly suggest a solution, the next step is to determine whether vicarious liability should be imposed in light of the broader policy rationales behind strict liability”.⁵⁰ Vicarious liability is based on the rationale that the person who puts a risky enterprise into the community may fairly be held responsible when those risks emerge and cause loss or injury to members of the public. Effective compensation is a goal. Deterrence is also a consideration. The hope is that holding the employer or principal liable will encourage such persons to take steps to reduce the risk of harm in the future. Plaintiffs must show that the rationale behind the imposition of vicarious liability will be met on the facts in two respects. First, the relationship between the tortfeasor and the person against whom liability is sought must be sufficiently close. Second, the wrongful act must be sufficiently connected to the conduct authorized by the employer. This is necessary to ensure that the goals of fair and effective compensation and deterrence of future harm are met.⁵¹

In *Bazley* the Court unanimously rejected the argument that non-profit bodies should be protected from tort liability in the public interest. The Court ruled that the employer should be held liable as the connection between the authorized duties of the employee and the wrongful acts was regarded as being sufficiently close, while the wrongful act was a manifestation of risks inherent in the employer’s enterprise.

In determining whether there is a sufficient connection in the case of intentional torts, factors to be considered include, but are not limited to the following:⁵²

- (a) the opportunity that the enterprise afforded the employee to abuse his or her power;
- (b) the extent to which the wrongful act may have furthered the employer’s aims (and hence be more likely to have been committed by the employee);
- (c) the extent to which the wrongful act was related to friction, confrontation or intimacy inherent in the employer’s enterprise;
- (d) the extent of power conferred on the employee in relation to the victim;
- (e) the vulnerability of potential victims to wrongful exercise of the employee’s power. The employer’s control over the employee’s activities is one indication of whether the employee is acting on his or her employer’s behalf: At the heart of the inquiry lies the question of power and control by the employer: both that exercised over and that granted to the employee. Where this power and control can be identified, the imposition of vicarious liability will compensate fairly and effectively.

---

⁴⁹ *Bazley* para 41.

⁵⁰ *Bazley*, at para. 15; *Jacobi*, at para. 31.

⁵¹ *K.L.B. v. British Columbia* [2003] 2 S.C.R. 403, [2003] SCC 51, at para. 20.

⁵² *Bazley* at para. 41.

The Court in *Joe Doe* applied this analysis set out in *Bazley* to hold the Roman Catholic Episcopal Corporation of St. George's vicariously liable for assaults by a priest, Father Bennett.⁵³ It reasoned that such liability applies given that first, the bishop provided Bennett with the opportunity to abuse his power as "the vast majority of all the activities which [Bennett] organized and in which he was always accompanied by boys, were activities which he organized and controlled in his capacity as parish priest". Canon 528 of the Code of Canon Law directs a parish priest to "have a special care for the catholic education of children and young people", and involvement with children was clearly an expected role for a parish priest. As priest, Bennett directed altar boys, led a parish band, involved boys in renovation and construction projects, was active in the Boy Scout troop, and engaged boys in various fundraising and parochial activities. All of these opportunities came via his appointment and placement as parish priest by the bishop.⁵⁴

Second, Bennett's wrongful acts were strongly related to the psychological intimacy inherent in his role as priest.⁵⁵ The Court stated that "The Church encourages psychological intimacy between a priest and the members of the parish. A priest may not have to bath children [as in *Bazley*] but he, like parents, teaches them right from wrong, he represents God and they are to accept his instructions in spiritual matters." This psychological intimacy encourages victims' submission to abuse and increases the opportunity to abuse, partly by satisfying parents "that their children [are] in good hands while in the care and control of their priest". A church member's personal identity is closely intertwined with his or her faith and its institutional expression, which may nurture trust in the institution's hierarchy from a young age, granting it considerable power.

Third, the bishop conferred an enormous degree of power on Bennett relative to his victims.⁵⁶ The power imbalance was intensified in St. George's diocese due to a number of factors. The parishes in which Bennett worked were geographically isolated, impacting on the opportunities for, and extent and frequency of, the sexual assaults and contributing to their remaining unchecked for many years. The communities were entirely Roman Catholic and the devoutly religious inhabitants placed the Church at the centre of their daily lives. There were few other authority figures; the communities lacked municipal government, diverse business activities, secular organizations, police, courts or any other form of community leadership, leaving that role entirely to the parish priest. The only schools were denominational, and as such, were influenced by the priest, who served as the only local representative of the distant school board.

The Court also noted that Bennett had enormous stature because of his position as parish priest, both to the boys and to their parents.⁵⁷ The plaintiffs perceived him as a "god"—quite logically given his centrality in the community and the disparity in lifestyles between himself and his parishioners. As the school principal testified, "It was like having a celebrity in the community that you had to treat properly. . . . [T]here were incidents where I found people believed that the priest could turn you into a goat." Or, as one victim stated, when he asked his father if he should sleep over at Bennett's house as Bennett had requested, "my dad said of course, he's

---

⁵³ Prior to *Joe Doe*, the Supreme Court of Canada considered the application of the doctrine of vicarious liability to the tort of assault of children in *Bazley v. Curry*, [1999] 2 S.C.R. 534, *Jacobi v. Griffiths*, [1999] 2 S.C.R. 570, and *K.L.B. v. British Columbia*, [2003] 2 S.C.R. 403, [2003] SCC 51. The decisions affirmed the same test for vicarious liability.

⁵⁴ *Joe Doe* para 28.

⁵⁵ *Joe Doe* para 29.

⁵⁶ *Joe Doe* para 30.

⁵⁷ *Joe Doe* para 31.

the priest”. While Bennett had a particularly forceful personality, the root of his power over his victims lay in his role as a priest, conferred by the bishop. The trial judge stated that: “The awe in which Father Bennett was held by the community at large contributed to his ability to control his victims and thus to satisfy a prodigious appetite for constant sexual gratification.”

The Court concluded that the relationship between the diocesan enterprise and Bennett was sufficiently close.⁵⁸ The enterprise substantially enhanced the risk which led to the wrongs the plaintiff-respondents suffered. It provided Bennett with great power in relation to vulnerable victims and with the opportunity to abuse that power. A strong and direct connection is established between the conduct of the enterprise and the wrongs done to the plaintiff-respondents. Therefore, it found the Roman Catholic Episcopal Corporation of St. George’s vicariously liable for Father Bennett’s assaults on the plaintiff-respondents.⁵⁹

UK

Overview

The United Kingdom consists of three separate legal jurisdictions: England and Wales (one jurisdiction), Scotland and Northern Ireland. This document sets out the legal position in England and Wales, although in relation to the law regarding vicarious liability (see below) the relevant legal principles have been laid down in a series of decisions by the Supreme Court of the United Kingdom and accordingly are likely to be similarly applied in Scotland and Northern Ireland.

Claims against religious organisations and in particular the Roman Catholic Church account for a significant proportion of child abuse compensation claims in England and Wales. There are three possible defendants to a claim arising out of abuse by clergy, namely:

- the abuser himself;
- the religious organisation to which the abuser belonged; and
- the employer of the priest if he was working a secular capacity, for example as a teacher.

So far as clerical sex abuse is concerned, the second of these claims is by far the most common, i.e. the claim is brought against the religious organisation. This is generally on the basis that the organisation is vicariously liable for the abuse committed by the priest. Sometimes claims are made on the alternative basis that the organisation was negligent in allowing one of its priests to harm another person. The basis for the latter type of claim will be that the organisation knew or ought to have known that the priest posed a risk to children; this is often hard to prove, so vicarious liability is generally the preferred route to liability.

Claims against clerical abusers in person are relatively rare, as few have the assets to satisfy any claim.

So far as claims against religious organisations are concerned, this document will focus on the Roman Catholic Church. As is well known, the Roman Catholic Church is not a single body,

---

⁵⁸ Joe Doe para 32.

⁵⁹ Joe Doe para 33.

but is rather a communion of many individual churches, i.e. Archdioceses and Dioceses and Orders/Religious Communities.

The Roman Catholic Church requires all priests to be incardinated⁶⁰ and so priests will be attached either to a particular Diocese or to a religious community e.g. the Society of Jesus.⁶¹

Legal analysis

In relation to claims based on vicarious liability, it is well recognised that a Catholic priest is not an “employee” in the normal sense, but rather an office holder. Therefore, the courts have examined the question of whether a Bishop would be vicariously liable for abuse committed by a priest by applying the case law to be applied in any secular context where the abuser is not an employee as such, but might be considered “akin” to an employee. In these circumstances, the courts have applied a two stage test for vicarious liability, as follows:

- Is the relationship between an abusing priest and his bishop one giving rise to vicarious liability at all? (the “Stage 1” test)
- If it is, was the abuse sufficiently connected to the priest’s duties on the facts of the individual case so to give rise to vicarious liability? (“Stage 2”)

The key Supreme Court cases which have addressed the general principles governing the imposition of vicarious liability outside the ordinary employer/employee relationship are: *Various claimants v Catholic Child Welfare Society*⁶² (hereinafter referred to as the “Christian Brothers”), *Cox v Ministry of Justice*⁶³ and *Armes v Nottinghamshire*.⁶⁴ As was confirmed in those cases, the existence of vicarious liability in a given case depends on the answer to two questions: first, what sort of relationship has to exist between an individual and a defendant? Secondly, in what manner does the conduct of that individual have to be related to the relationship?

So far as the “Stage 1” test is concerned, the starting point in determining if a particular relationship gives rise to vicarious liability is the criteria set out in the Christian Brothers case. In that case Lord Philips explained that there are five “incidents” or “policy reasons” that would make it fair, just and reasonable to impose vicarious liability outside the context of a contract of employment. These are:

1. The employer is more likely to have the means to compensate the victim than the “employee” and can be expected to have insured against that liability;
2. The abuse will have been committed as a result of the activity being undertaken by the “employee” on behalf of the employer;

---

⁶⁰ Code of Canon Law, Canon 265.

⁶¹ In the past there has been some litigation in relation to the correct legal title for the relevant defendant. Generally the position now is that the Diocese will be sued in the capacity of the (Arch)Bishop or the trustees of the (Arch)Diocese, bearing in mind that the (Arch)diocese will be a charity.

⁶² *Various Claimants v The Catholic Child Welfare Society*: [2012] UKSC 56, [2013] 2 A.C. 1.

⁶³ *Cox v Ministry of Justice* [2016] UKSC 10.

⁶⁴ *Armes v Nottinghamshire CC* [2017] UKSC 60, [2018] A.C. 355.

3. The “employee’s” activity is likely to be part of the business activity of the employer;
4. The employer, by employing the “employee” to carry on the activity will have created the risk of the abuse committed by the “employee”; and
5. The “employee” will, to a greater or lesser degree, have been under the control of the employer.⁶⁵

Lord Philip further stated:

“I have identified those incidents of the relationship between employer and “employee” that make it fair, just and reasonable to impose vicarious liability on a defendant. When the defendant and the tortfeasor are not bound a contract of employment, but their relationship has the same incidents, that relationship can properly give rise to vicarious liability on the ground that it is “akin to that between an employer and an employee”.⁶⁶

All of these criteria apply to a Catholic priest’s relationship with the Bishop and accordingly it is now beyond dispute that the relationship between a Catholic priest and a Bishop is one which can give rise to vicarious liability.

Once the Stage 1 test has been satisfied the Stage 2 test is whether the abuse was sufficiently connected to the priest’s duties as to give rise to vicarious liability on the facts of the particular case. The issue will be whether there is a sufficiently close connection between the abuse committed and the priest’s duties as a priest.

The duties of a Roman Catholic priest are poorly defined in secular terms, but fell to be considered by the United Kingdom Court of Appeal in *Maga v Trustees of the Birmingham Archdiocese of the Roman Catholic Church* (hereinafter referred to as “Maga”).⁶⁷ The claimant, who had learning difficulties and epilepsy, brought a claim against a Roman Catholic Archdiocese for damages for personal injuries, alleging that he had been sexually abused as a child some 30 years earlier by a priest who lived and worked in the Archdiocese. The claimant was not a Roman Catholic but had met the priest, who had special responsibility for youth work, through church discos which were open to all young people and had done jobs for the priest including in the presbytery where the priest lived and where some of the alleged abuse had taken place.

The Court of Appeal found that although the Archdiocese had no direct responsibility for the claimant as a non-Catholic, a number of factors taken together established a sufficiently close connection between the priest’s role as a priest at the Church and the abuse which he had inflicted on the claimant, to render it fair and just to impose vicarious liability for the abuse on the Archdiocese:⁶⁸

- The priest was normally dressed in clerical garb. At the very least, this factor sets the scene.

---

⁶⁵ Christian Brothers, para 35.

⁶⁶ Christian Brothers, para 47.

⁶⁷ *Maga v Trustees of the Birmingham Archdiocese of the Roman Catholic Church* [2010] EWCA Civ 256, 2010 A11 ER(D) 141.

⁶⁸ *Maga*, para 53.

- Priests have a special role of trust and responsibility and a degree of moral authority. It was his role as a priest which enabled him and was intended to enable him to hold himself out as having such a role and authority.
- The priest was “in a sense, never off duty”.
- The priest had a special responsibility for youth work among Catholics and non-Catholics. Accordingly, when grooming the claimant, the priest was extensively carrying out one of his specifically assigned functions in the church.
- The priest developed his relationship with the claimant by inviting him to a disco on church premises organised in his capacity as a priest. Thus, the claimant was drawn into the relationship through the medium of church organised functions carried on church premises.
- The priest had the claimant clean up after the disco. The priest’s role and status enabled him to “draw the claimant further into his sexual abusive orbit by respectable means connected with his employment as a priest at the church”. The claimant did cleaning at the presbytery for the priest.
- The abuse occurred in the priest room in the presbytery. The job of a priest involved spending time alone with individuals such as the claimant. “The progressive stages of intimacy were to my mind only possible because (the priest) had the priestly status and authority which meant that no one would question his being alone with the claimant”. It is this that provided the close connection between the abuse and what the priest was authorised to do.
- The priest had a duty to evangelise or to “bring the gospel to be known to other people, Roman Catholics and non-Roman Catholics”. As a result the priest was obligated to befriend non Roman Catholics and to gain and be worthy of their trust. Accordingly he was extensively performing his duty as a priest of the Archdiocese by getting to know the claimant.

On the above basis, the court held that the abuse was sufficiently closely connected with the role of a priest for vicarious liability to arise.⁶⁹ Maga is an example of the application of Stage 2 of the vicarious liability test. All cases will turn on their own facts, but this case illustrates how the court will approach the analysis.

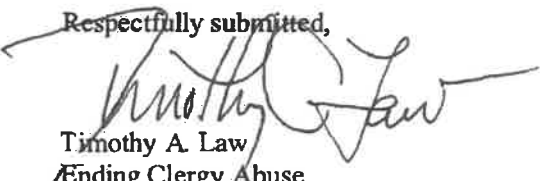
---

⁶⁹ Maga, para 53.

Conclusion

For the reasons stated in this amicus curiae brief, we believe that the Polish Supreme Court should follow the example of the courts in the United States, Canada and the UK and impose liability upon the *Towarzystwo Chrystusowe dla Polonii Zagranicznej* and *Dom Zakonny Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej* for the horrific acts of its priest, Roman B.

Respectfully submitted,

Timothy A. Law
Ending Clergy Abuse
5017 37TH Avenue SW
Seattle, WA 98126

9 December 2019

Attachments:

1. Memorandum dated December 2, 2019 prepared by Child USA, the Think Tank for Child Protection.
2. Legal Opinion on Relevant Canadian Law dated November 28, 2019 prepared by Budden & Associates.
3. Statement of Law dated December 4, 2019 prepared by Slater & Gordon Lawyers.

Attachment 1

CHILD USA

THE THINK TANK FOR CHILD PROTECTION

MEMORANDUM

TO: Tim Law, Esq.

FROM: Marci Hamilton, Esq., CEO & Academic Director at CHILD USA and Sabine Glocker, Esq., Legal Fellow at CHILD USA

DATE: December 2, 2019

RE: Religious Entity Liability in the USA for ECA *Amicus*

COURTS IN THE UNITED STATES CONSISTENTLY PLACE LIABILITY ON RELIGIOUS ENTITIES FOR THE ACTIONS OF THEIR HIRED CLERGY, AND OTHER EMPLOYEES

A. Summary and Overview

For decades, survivors of sexual abuse have successfully filed and won lawsuits for damages in the United States arising from child sex abuse against religious entities, including the Roman Catholic Church. There are several theories which have been successful for survivors, including: negligent hiring, negligent retention, negligent supervision, vicarious liability, *respondeat superior*, breach of fiduciary duty, and the broader claims of negligence and gross negligence generally.¹ Negligent hiring claims assert that an employer is liable for its employee's intentional actions which occurred outside the scope of their employment but in connection with their employment, because the employer should have known they were a danger to others or could have discovered such with reasonable investigation.² Negligent retention claims are similar to negligent hiring, and require that the employer knew or should have known of an employee's unfitness and retained them otherwise.³ Negligent supervision claims require courts to find that there was a failure to exercise ordinary care in preventing intentional harm by employees on employer property, when the employer knew or should have known of an employee's incompetency.⁴ Under the doctrine of *respondeat superior*, employers can be held liable for tortious actions of their employees performed within the scope of their employment.⁵ These claims are more difficult for plaintiffs to establish to the necessary level of proof because child sexual abuse is never an act clergy are employed to perform.⁶ Vicarious liability is similar in kind to the doctrine of *respondeat superior*, however courts have held religious entities liable for priest actions under this theory. Finally, under claims of negligence generally, a plaintiff must assert that they were owed a duty, that duty was breached, that breach caused injury to them, and they suffered damages as a result.⁷ Causation requires some foreseeability, however the standard for negligent hiring and supervision, as well as negligence broadly and other torts is wide sweeping and forgiving.⁸ Many courts at both the state and federal level have held a church can be liable for the sexual misconduct of its employee clergymen.⁹ The following paragraphs

include a selection of plethora of cases holding churches can be liable for the actions of their employees and subjected to various claims related to child sexual abuse:

B. Legal Analysis

The Colorado state supreme court found that a Catholic diocese was negligent in hiring a priest accused of sexually abusing a parishioner; the negligence claims were supported by the evidence, and recovery was not barred by the First Amendment, because the First Amendment does not provide absolute immunity from tort liability to religious organizations.¹⁰ This court held that because of the reliance and trust placed in priests due to their position, the diocese was subject to an increased degree of care in their hiring and supervision of a priest placed in a position requiring frequent contact with others in a position of high reliance.¹¹

Similarly, when a Catholic diocese in Mississippi filed an interlocutory appeal when their motion to dismiss was denied, the state supreme court there found that the Free Exercise Clause of the First Amendment argument held no merit, stating the cloak of religion does not shield religious institutions from civil liability for conduct as abhorrent as sexual molestation of children.¹² The court further held that enforcing the duty to protect children from sexual molestation does not excessively entangle the courts in religion, in violation of the separation of church and state required in the United States.¹³

A Maine court held that the First Amendment is not necessarily violated by imposing a duty to protect children on religious institutions and that a Catholic diocese has a duty to protect children from sexual abuse when they know or should know of a clergyman's propensity for sexually abusing children.¹⁴

In another case, a man abused as a child in a Catholic diocese filed a lawsuit including claims the diocese has breached its fiduciary duty and acted negligently in its hiring, retention, and supervision of his alleged assailant.¹⁵ While the diocese attempted to defend these claims arguing lack of subject matter jurisdiction, on appeal the state supreme court held that the breach of fiduciary duty claims were not barred by the ecclesiastical abstention doctrine so long as the proof of the fiduciary relationship "is not predicated on solely religious duties or religious authority."¹⁶ The court remanded the decision and instructed the lower court that the claim was not barred, thereby eliminating the diocese's defense and permitting the court to hear the plaintiff's argument.

A 2009 case in the Supreme Court of Vermont saw a Roman Catholic Diocese attempting to argue that the Free Exercise Clause of the First Amendment of the United States Constitution forbade them from being liable for negligence.¹⁷ The court rejected their argument because to be protected under this clause, the conduct at issue must be "rooted in religious belief."¹⁸ In cases of child sexual abuse, the conduct is not only not rooted in religion, but is also subject to neutral and generally applicable laws not unreasonably burdening any particular religious practice; as well, the court noted the defendant diocese failed to identify any specific practice which would be burdened should the plaintiff victim's suit go forward.¹⁹ The court held a "requiring [a diocese] to hire and supervise priests in a nonnegligent manner would [not] constitute undue interference in church governance" in violation of the requirement of separation of church and state.²⁰

A case out of Washington State also addresses negligence, in respect to whether a special relationship existed, which would impose a duty to protect against intentional or criminal acts of third parties.²¹ In determining that a special relationship existed and the plaintiffs were owed a duty of care, the court agreed with a New Hampshire Supreme Court analysis, holding that negligent failure to control an agent is not limited to conduct performed within the scope or employment, or even only during work hours, if there exists a causal relationship between the agency relationship and the injury alleged.²² The Washington court ultimately found that a jury could reasonably find that the church knew or should have known the plaintiffs “were exposed to an unreasonable risk of harm at the hands of” the alleged molester, thereby permitting churches to be held liable for negligent supervision and retention.²³

A 2019 case out of the Supreme Court of Virginia found similarly, holding that the plaintiff’s complaint sufficiently alleged the existence of a special relationship leading to a duty to exercise reasonable care in preventing exposure to harm.²⁴ In that case, the church had specific prior allegations of sexual abuse against the individual at issue and continued to place him in positions where he had access to children.²⁵ The court found the allegations sufficient for a negligence claim, allowing the claim to go forward due to the church’s duty to protect minor’s in their care from foreseeable abuses.²⁶ As well, federal courts have held that dioceses likely have a fiduciary relationship with their parishioners, and can be subjected to claims of negligent hiring, supervision, and retention, negligence per se for violating required reporting statutes, and claims for failure to warn and prevent.²⁷

In continuing the detailing of cases where courts held churches could be liable for their employees actions, the Supreme Court of Oregon held that when an employee committed an act of injurious misconduct while within the scope of their employment, it is permissible for the employer to be held liable under vicarious liability.²⁸ In this case, the court held that while the determination as to whether someone acted within the scope of their employment is generally a question for the trier of fact, the analysis does not end there. Rather, liability occurs when the acts which caused injury were the result of acts within the scope of employment.²⁹ By way of example, in this case plaintiff alleged that they were abused when a church employee “used his position as youth pastor, spiritual guide, confessor, and priest... to gain their trust and confidence” which provided “the opportunity to be alone with plaintiff, to touch him physically, and then assault him sexually.”³⁰ While sexual abuse is never an act one is employed to perform, the plaintiff here alleged the employed role was used to effectuate the opportunity to abuse, arguing “a jury could infer that the sexual assaults were the culmination of a progressive series of actions that began with and continued to involve [accused’s] performance of the ordinary and authorized duties of a priest.”³¹ The court agreed, thereby allowing claims of vicarious liability to continue.

Another case out of Oregon State found that when a pastor’s son had molested a parishioner’s daughter, the church was still liable, because the employee pastor had failed to supervise his son when he knew of his proclivity toward sexual misconduct.³² In this case, the record showed that the son “had expressed a desire to ‘smother’ a child parishioner with his body and kiss her” amongst other acts, and as well the Church was aware of this information, yet still negligently failed to provide supervision and failed to warn others, thereby creating liability in themselves for the child’s acts.³³

In an Illinois case, a jury rendered a verdict in favor of the survivor of abuse, which the diocese appealed.³⁴ The verdict was affirmed on appeal, holding that the special fiduciary relationship existing was properly a question for the jury and deferred to their judgment.³⁵ The court indicated that determining whether this relationship existed would not implicate the free exercise clause of the First Amendment, because the conduct at issue was not rooted in religious belief.³⁶ In holding the diocese liable, the court found that they had learned of the abuse by their priest in 1982 and prevented the victim from coming forward until 2002. In fact, the jury determined that the priest had manipulated the victim's perception of reality and exploited their fiduciary relationship in order to manipulate this perception and continue his abuse.³⁷

Finally, in rejecting a common defense tactic of churches, it has been held that imposing a fiduciary duty onto a Roman Catholic diocese to protect children from sexual abuse by their priests does not violate the First Amendment, because it is facially neutral, applies to all organizations and individuals, and there is not a specific religious doctrine or practice that could be burdened by such requirement.³⁸

Apart from the vast world of case law, several law review articles have analyzed employer liability for employee sexual misconduct in religious contexts. Indeed, the authors of such have noted that religious institutions should have no sweeping immunity from the law for any misconduct, sexual misconduct particularly.³⁹ Courts and legal academics agree that religious affiliation is not a valid defense to acts of child sexual abuse. Religious institutions are consistently held liable for the sexual abuse their employees impose on children. Christianity and its various branches remain the dominate religious ideology in the United States, however any sort of religious entity can be held liable for the acts of its employees and volunteers. Religious affiliation in itself does not prevent an injured party from seeking justice under the law of the nation. Justice O'Connor of the Supreme Court of the United States, the nation's highest court, has said: "Under our established First Amendment jurisprudence, we have recognized that the freedom to act, unlike the freedom to believe, cannot be absolute," providing affirmation that religious entities of any belief system can be held liable for tortious and illegal acts of their employees.⁴⁰

Professor Marci A. Hamilton
Founder, CEO & Academic Director
CHILD USA
3508 Market Street, Suite 202
Philadelphia, PA 19104

Sabine A. Glocker
Legal Fellow
CHILD USA
3508 Market Street, Suite 202
Philadelphia, PA 19104

Endnotes

- ¹ Jeffrey R. Anderson, Patrick W. Noaker, & Michael G. Finnegan, *When Clergy Fail Their Flock: Litigating the Clergy Sexual Abuse Case*, 91 Am. Jur. Trials 151 (2004). See also *Malicki v. Doe*, 814 So.2d 347 (Fla. 2002).
- ² Philip F. Vieira, *Your Supervisor As Your Chattel: Broadening the Scope of Negligent Hiring and Retention in Illinois*, 13 Seventh Circuit Rev. 317 (2017).
- ³ *Id.* at 321.
- ⁴ See *Hahn v. Loch*, 2016 WL 5172451 (Pa. Super. Ct. 2016); *Doe v. Diocese of Raleigh*, 776 S.E.2d 29 (N.C. Ct. App. 2015).
- ⁵ *Id.* at 320.
- ⁶ *Id.*
- ⁷ See *Hayes v. D.C.I. Properties-D KY, LLC*, 563 S.W.3d 619 (Ky. 2018); *Abercrombie & Fitch Stores, Inc. v. Penn Square Mall Limited Partnership*, 425 P.3d 757 (Okla. Civ. App. 2018); *Sheehan v. Oblates of St. Francis de Sales*, 15 A.3d 1247, 1252 (Del. 2011).
- ⁸ Restatement (Second) of Torts § 435(1) (1965) (“If the actor's conduct is a substantial factor in bringing about harm to another, the fact that the actor neither foresaw nor should have foreseen the extent of the harm or the manner in which it occurred does not prevent him from being liable.”).
- ⁹ See *Evan F. v. Hughson United Methodist Church*, 8 Cal. App. 4th 828 (3d Dost. 1992) (holding summary judgment for the church was precluded because a genuine issue of material fact existed as to whether the church had reason to believe the pastor was unfit or whether they failed to use reasonable care in investigation); *Moses v. Diocese of Colorado*, 863 P.2d 310, 328 (Colo. 1993) (holding churches are subject to higher duty of care in hiring priests); *Gagne v. O'Donoghue*, 1996 WL 1185145 (Mass. Super. Ct. 1996) (denying summary judgment for Roman Catholic bishops in actions for negligent appointment); *Hutchinson ex. Rel. Hutchinson v. Luddy*, 742 A.2d 1052 (1999) (vacating trial court's order entering judgment for bishop and diocese, holding verdict against them were sustainable given bishop and diocesan knowledge of priest's propensity for pedophilic behavior); *Nardella v. Cattilo (No.2)*, 1997 WL 1056878 (1997) (holding duty owed to plaintiff was breached when defendants negligently hired a priest and they were liable for injuries caused by him).
- ¹⁰ *Moses*, *supra* note 9.
- ¹¹ *Id.* at 328.
- ¹² *Roman Catholic Diocese v. Morrison*, 905 So.2d 1213, 1219 (Miss. 2005).
- ¹³ *Id.*
- ¹⁴ *Fortin v. The Roman Catholic Bishop of Portland*, 871 A.2d 1208, 1232 (Me. 2005).
- ¹⁵ *Norman Redwing v. Catholic Bishop for the Diocese of Memphis*, 363 S.W.3d 436, 442 (Tenn. 2012).
- ¹⁶ *Id.* at 454.
- ¹⁷ *Turner v. Roman Catholic Diocese of Burlington, Vermont*, 987 A.2d 960, 972 (Vt. 2009).
- ¹⁸ *Id.* (citing to *Wisconsin v. Yoder*, 406 U.S. 205, 215 (1972)).
- ¹⁹ *Id.* at 973.
- ²⁰ *Id.*
- ²¹ *C.J.C. v. Corporation of Catholic Bishop of Yakima*, 985 P.2d 262, 273 (Wash. 1999).
- ²² *Id.* at 274 (citing to *Marquay v. Eno*, 662 A.2d 272 (N.H. 1995)).
- ²³ *Id.* at 277.
- ²⁴ *A.H. by Next Friend C.H. v. Church of God in Christ, Inc.*, 831 S.E.2d 460, 472 (Va. 2019).
- ²⁵ *Id.*
- ²⁶ *Id.* at 473.
- ²⁷ See *Doe v. Liberatore*, 478 F.Supp.2d 742, 760-764 (M.D. Pa. 2007) (Diocese likely had a fiduciary relationship, could be liable for negligence per se, negligent hiring, supervision, and retention); *Isely v. Capuchin Province*, 880 F.Supp. 1138 (E.D. Mich. 1995) (failure to warn and failure to prevent claims allowed to go to jury).
- ²⁸ *Fearing v. Bucher*, 977 P.2d 1163, 1166 (Or. 1999); Anderson, *supra* note 1.
- ²⁹ *Fearing*, 977 P.2d at 1166.
- ³⁰ *Id.*
- ³¹ *Id.* at 1167.
- ³² *Doe v. Oregon Conference of Seventh-Day Adventists*, 111 P.3d 791, 796 (Or. Ct. App. 2005).
- ³³ *Id.*
- ³⁴ *Wisniewski v. Diocese of Belleville*, 943 N.E.2d 43 (Ill. App. Ct. 2011.)
- ³⁵ *Id.* at 77.
- ³⁶ *Id.*

---

³⁷ *Id.* at 80.

³⁸ Anderson, *supra* note 1, citing *Fortin*, *supra* note 14.

³⁹ See Ira C. Lupu & Robert W. Tuttle, *Sexual Misconduct and Ecclesiastical Immunity*, 2004 B.Y.U. L. Rev. 1789 (2004); John S. Brennan, *The First Amendment is not the 8th Sacrament: Exorcising the Ecclesiastical Abstention Doctrine Defense From Legal and Equitable Claims for Sexual Abuse Based on Negligent Supervision or Hiring of Clergy*, 5 T.M. Cooley J. Prac. & Clinical L. 243 (2002).

⁴⁰ *Employment Div., Dept. of Human Resources of Oregon v. Smith*, 494 U.S. 872, 892 (1990) (O'Connor, J., concurring).

Attachment 2

Budden & Associates

REPLY TO: GEOFFREY E. BUDDEN
E-MAIL: geoff@buddenlaw.com

File No.: G-

November 28, 2019

Ending Clergy Abuse
5017 37TH Avenue SW
Seattle, WA 98126

RE: Our Legal Opinion on Relevant Canadian Law

I have practiced law in the Province of Newfoundland and Labrador, Canada since 1989. I have, since the late 1990's, focused my practice on the representation of men and women who were, as children, subjected to circumstances of neglect and acts of abuse.

You asked me to provide a report as to certain aspects of Canadian Law. I am doing so mindful of my sworn duty to at all times be forthright in my representations to all courts of competent jurisdiction and, most particularly, mindful that this correspondence will be relied upon in connection with the amicus curiae brief that you will submit to the Supreme Court of Poland.

Summary

Canadian law holds that a Bishop and his Diocese are vicariously liable for the sexual assault of a priest committed against a child parishioner of that Diocese. This has, since 2004, been settled and uncontested law pursuant to the leading case John Doe v. Bennett (2004 SCC 17) (hereafter, "John Doe"), which involved a priest who sexually assaulted boys in his parishes for over two decades. The victims sued the episcopal corporation and the Roman Catholic Church. The Supreme Court of Canada (hereafter, the "Court") rejected the Episcopal Corporation of St George's argument that it was created only for holding property and could therefore not (as his employer) be held liable for the sexual assault of children by the priest. The Court pointed out that the corporation as a legal person could execute juristic acts such as the conclusion of contracts and that it acted as the legal interface between the Roman Catholic Church and the community. The Court further pointed out that:

*"... the relationship between the bishop and a priest in a diocese is not only spiritual, but temporal. The priest takes a vow of obedience to the bishop. The bishop exercises extensive control over the priest, including the power of assignment, the power to remove the priest from his post and the power to discipline him. It is akin to an employment relationship. The incidents of control far exceed those characterizing the relationship between foster parents and the government (...) and (...) the priest is reasonably perceived as an agent of the diocesan enterprise. The relationship between the bishop and the priest is sufficiently close. Applying the relevant test to the facts, it is also clear that the necessary connection between the employer-created or enhanced risk and the wrong complained of is established."*¹

Since the relationship between the wrongdoer and St George's was akin to an employment relationship, the Court held that St George's as the secular arm of the church could be both directly and vicariously liable. This decision has not subsequently been distinguished, overruled or amended by the Court and has been followed in numerous cases by the Canadian courts.

Analysis

Up until 1999, when the Canada Supreme Court handed down the ground-breaking decision in *Bazley v Curry*² (hereafter "Bazley"), claimants in vicarious liability cases had to prove that the act in question was performed within the course and scope of the employee's employment.³ This was based on the so-called Salmond rule, which also made provision for liability for acts that were not authorised, on condition that these acts constituted an improper mode of performing authorised acts.⁴ The difficulty with this mode of thought was that an employee could not be held liable for an intentional act of misconduct, which could not be seen as "a mode of doing an authorised act." A prime example is sexual assault, which can never be seen as a mode of doing an authorised act.

In *Bazley* a warden of a school for troubled children (appointed without the management's knowing that he was a paedophile) assaulted the children while performing his duties, namely bathing the children and putting them to bed.

In *Bazley* the Court stated that courts should openly confront the question of whether the employer should be held liable, rather than obscuring this decision with phrases such as the "scope of employment" and "modes of doing authorised acts".⁵ The fundamental question was whether the wrongful act was sufficiently connected to the conduct authorised by the

---

¹ John Doe para 27.

² *Bazley v Curry* 1999 2 SCR 534 (hereafter "Bazley").

³ See Callitz 2007 Stell LR 455.

⁴ Heuston and Buckley Law of Torts p, 443.

⁵ *Bazley* para 36.

employer. The court held that where there is a significant connection between the enhancement of the risk that unlawful conduct will occur (brought about by the enterprise of the employer), it would be generally appropriate to hold the employer liable. Liability in these circumstances would serve the policy considerations of fairly compensating the victim and acting as a deterrent, so that employers would take preventative measures to ensure that such conduct would not occur.⁶

In *Bazley*, the Court suggested that the imposition of vicarious liability may usefully be approached in two steps. First, a court should determine whether there are precedents which unambiguously determine whether the case should attract vicarious liability. "If prior cases do not clearly suggest a solution, the next step is to determine whether vicarious liability should be imposed in light of the broader policy rationales behind strict liability".⁷ Vicarious liability is based on the rationale that the person who puts a risky enterprise into the community may fairly be held responsible when those risks emerge and cause loss or injury to members of the public. Effective compensation is a goal. Deterrence is also a consideration. The hope is that holding the employer or principal liable will encourage such persons to take steps to reduce the risk of harm in the future. Plaintiffs must show that the rationale behind the imposition of vicarious liability will be met on the facts in two respects. First, the relationship between the tortfeasor and the person against whom liability is sought must be sufficiently close. Second, the wrongful act must be sufficiently connected to the conduct authorized by the employer. This is necessary to ensure that the goals of fair and effective compensation and deterrence of future harm are met.⁸

In *Bazley* the Court unanimously rejected the argument that non-profit bodies should be protected from tort liability in the public interest. The Court ruled that the employer should be held liable as the connection between the authorized duties of the employee and the wrongful acts was regarded as being sufficiently close, while the wrongful act was a manifestation of risks inherent in the employer's enterprise.

In determining whether there is a sufficient connection in the case of intentional torts, factors to be considered include, but are not limited to the following:⁹

- (a) the opportunity that the enterprise afforded the employee to abuse his or her power;
- (b) the extent to which the wrongful act may have furthered the employer's aims (and hence be more likely to have been committed by the employee);

---

⁶ *Bazley* para 41.

⁷ *Bazley*, at para. 15; *Jacobi*, at para. 31.

⁸ *K.L.B.*, at para. 20.

⁹ *Bazley* at para. 41.

- (c) the extent to which the wrongful act was related to friction, confrontation or intimacy inherent in the employer's enterprise;
- (d) the extent of power conferred on the employee in relation to the victim;
- (e) the vulnerability of potential victims to wrongful exercise of the employee's power. The employer's control over the employee's activities is one indication of whether the employee is acting on his or her employer's behalf: At the heart of the inquiry lies the question of power and control by the employer: both that exercised over and that granted to the employee. Where this power and control can be identified, the imposition of vicarious liability will compensate fairly and effectively.

The Court in *Joe Doe* applied this analysis set out in *Bazley* to hold the Roman Catholic Episcopal Corporation of St. George's vicariously liable for assaults by a priest, Father Bennett.¹⁰ It reasoned that such liability applies given that first, the bishop provided Bennett with the opportunity to abuse his power as "the vast majority of all the activities which [Bennett] organized and in which he was always accompanied by boys, were activities which he organized and controlled in his capacity as parish priest". Canon 528 of the Code of Canon Law directs a parish priest to "have a special care for the catholic education of children and young people", and involvement with children was clearly an expected role for a parish priest. As priest, Bennett directed altar boys, led a parish band, involved boys in renovation and construction projects, was active in the Boy Scout troop, and engaged boys in various fundraising and parochial activities. All of these opportunities came via his appointment and placement as parish priest by the bishop.¹¹

Second, Bennett's wrongful acts were strongly related to the psychological intimacy inherent in his role as priest.¹² The Court stated that "The Church encourages psychological intimacy between a priest and the members of the parish. A priest may not have to bath children [as in *Bazley*] but he, like parents, teaches them right from wrong, he represents God and they are to accept his instructions in spiritual matters." This psychological intimacy encourages victims' submission to abuse and increases the opportunity to abuse, partly by satisfying parents "that their children [are] in good hands while in the care and control of their priest". A church member's personal identity is closely intertwined with his or her faith

---

¹⁰ Prior to *Joe Doe*, the Supreme Court of Canada considered the application of the doctrine of vicarious liability to the tort of assault of children in *Bazley v. Curry*, [1999] 2 S.C.R. 534, *Jacobi v. Griffiths*, [1999] 2 S.C.R. 570, and *K.L.B. v. British Columbia*, [2003] 2 S.C.R. 403, 2003 SCC 51. The decisions affirmed the same test for vicarious liability.

¹¹ *Joe Doe* para 28.

¹² *Joe Doe* para 29.

and its institutional expression, which may nurture trust in the institution's hierarchy from a young age, granting it considerable power.

Third, the bishop conferred an enormous degree of power on Bennett relative to his victims.¹³ The power imbalance was intensified in St. George's diocese due to a number of factors. The parishes in which Bennett worked were geographically isolated, impacting on the opportunities for, and extent and frequency of, the sexual assaults and contributing to their remaining unchecked for many years. The communities were entirely Roman Catholic and the devoutly religious inhabitants placed the Church at the centre of their daily lives. There were few other authority figures; the communities lacked municipal government, diverse business activities, secular organizations, police, courts or any other form of community leadership, leaving that role entirely to the parish priest. The only schools were denominational, and as such, were influenced by the priest, who served as the only local representative of the distant school board.

The Court also noted that Bennett had enormous stature because of his position as parish priest, both to the boys and to their parents.¹⁴ The plaintiffs perceived him as a "god" – quite logically given his centrality in the community and the disparity in lifestyles between himself and his parishioners. As the school principal testified, "It was like having a celebrity in the community that you had to treat properly. . . . [T]here were incidents where I found people believed that the priest could turn you into a goat." Or, as one victim stated, when he asked his father if he should sleep over at Bennett's house as Bennett had requested, "my dad said of course, he's the priest". While Bennett had a particularly forceful personality, the root of his power over his victims lay in his role as a priest, conferred by the bishop. The trial judge stated that: "The awe in which Father Bennett was held by the community at large contributed to his ability to control his victims and thus to satisfy a prodigious appetite for constant sexual gratification."

The Court concluded that the relationship between the diocesan enterprise and Bennett was sufficiently close.¹⁵ The enterprise substantially enhanced the risk which led to the wrongs the plaintiff-respondents suffered. It provided Bennett with great power in relation to vulnerable victims and with the opportunity to abuse that power. A strong and direct connection is established between the conduct of the enterprise and the wrongs done to the plaintiff-respondents. Therefore, it found the Roman Catholic Episcopal Corporation of St. George's vicariously liable for Father Bennett's assaults on the plaintiff-respondents.¹⁶

---

¹³ Joe Doe para 30.

¹⁴ Joe Doe para 31.

¹⁵ Joe Doe para 32.

¹⁶ Joe Doe para 33.

Page 6
Ending Clergy Abuse
November 28, 2019

****

The Supreme Court of Canada is the highest judicial authority and the final court of appellate review within the Canadian judicial process. Its decisions serve as precedent for and are binding upon all other Canadian Courts. The principle of vicarious liability established by John Doe v. Bennett - that a Bishop/Diocese is vicariously liable for the sexual assaults done to a child parishioner by a priest - has not subsequently been distinguished, overruled or amended by the Supreme Court of Canada or by any Canadian legislative authority. It continues to be good and binding law throughout Canada.

Trusting the above to be satisfactory.

Yours very truly,
BUDDEN & ASSOCIATES

GEOFFREY E. BUDDEN

GEB/mjr/kf
Enc.

Attachment 3

04 December 2019

To End Clergy Abuse
By Email: anna.frankowska@weil.com

Your Contact: Richard Scorer
Assistant: Jacqueline Hamm

Direct Tel: 0161 383 3135
Direct Fax: 0161 383 3636

Email: Richard.Scorer@slatergordon.co.uk

Your Ref:
Our Ref: RSC01/UM1300974

Dear Anna

Liability of Catholic Church for Abuse by Priests in United Kingdom

I respond to your request for a statement of the law regarding the above.

Overview

The United Kingdom consists of three separate legal jurisdictions: England and Wales (one jurisdiction), Scotland and Northern Ireland. This document sets out the legal position in England and Wales, although in relation to the law regarding vicarious liability (see below) the relevant legal principles have been laid down in a series of decisions by the Supreme Court of the United Kingdom and accordingly are likely to be similarly applied in Scotland and Northern Ireland.

Claims against religious organisations and in particular the Roman Catholic Church account for a significant proportion of child abuse compensation claims in England and Wales. There are three possible defendants to a claim arising out of abuse by clergy, namely:

- The abuser himself.
- The religious organisation to which the abuser belonged.
- The employer of the priest if he was working a secular capacity, for example as a teacher.

So far as clerical sex abuse is concerned, the second of these claims is by far the most common, i.e. the claim is brought against the religious organisation. This is generally on the basis that the organisation is *vicariously liable* for the abuse committed by the priest. Sometimes claims are made on the alternative basis that the organisation was *negligent* in allowing one of its priests to harm another person. The basis for the latter type of claim will be that the organisation knew or ought to have known that the priest posed a risk to children; this is often hard to prove, so vicarious liability is generally the preferred route to liability.

Claims against clerical abusers in person are relatively rare, as few have the assets to satisfy any claim.

So far as claims against religious organisations are concerned, this document will focus on the Roman Catholic Church. As is well known, the Roman Catholic Church is not a single body, but is rather a communion of many individual churches, i.e. Archdioceses and Dioceses and Orders/Religious Communities.

The Roman Catholic Church requires all priests to be incardinated (Canon 265) and so priests will be attached either to a particular Diocese or to a religious community e.g. the Society of Jesus.

In the past there has been some litigation in relation to the correct legal title for the relevant defendant. Generally the position now is that the Diocese will be sued in the capacity of the (Arch)Bishop or the trustees of the (Arch)Diocese, bearing in mind that the (Arch)diocese will be a charity.

Legal analysis

In relation to claims based on vicarious liability, it is well recognised that a Catholic priest is not an "employee" in the normal sense, but rather an office holder. Therefore, the courts have examined the question of whether a Bishop would be vicariously liable for abuse committed by a priest by applying the case law to be applied in any secular context where the abuser is not an employee as such, but might be considered "akin" to an employee. In these circumstances, the courts have applied a two stage test for vicarious liability, as follows:

- Is the relationship between an abusing priest and his bishop one giving rise to vicarious liability at all? (the "Stage 1" test)
- If it is, was the abuse sufficiently connected to the priest's duties on the facts of the individual case so to give rise to vicarious liability? ("Stage 2")

The key Supreme Court cases which have addressed the general principles governing the imposition of vicarious liability outside the ordinary employer/employee relationship are: *Various claimants v Catholic Child Welfare Society, Cox and Armes*. As was confirmed in those cases, the existence of vicarious liability in a given case depends on the answer to two questions: first, what sort of relationship has to exist between an individual and a defendant? Secondly, in what manner does the conduct of that individual have to be related to the relationship?

So far as the "Stage 1" test is concerned, the starting point in determining if a particular relationship gives rise to vicarious liability is the criteria set out in the *Christian Brothers* case. In that case Lord Philips explained that there are five "incidents" or "policy reasons" that would make it fair, just and reasonable to impose vicarious liability outside the context of a contract of employment. These are:

1. The employer is more likely to have the means to compensate the victim than the "employee" and can be expected to have insured against that liability;
2. The abuse will have been committed as a result of the activity being undertaken by the "employee" on behalf of the employer;
3. The "employee's" activity is likely to be part of the business activity of the employer;
4. The employer, by employing the "employee" to carry on the activity will have created the risk of the abuse committed by the "employee"; and
5. The "employee" will, to a greater or lesser degree, have been under the control of the employer.

At paragraph 47 of *Christian Brothers* Lord Philips stated:

"I have identified those incidents of the relationship between employer and "employee" that make it fair, just and reasonable to impose vicarious liability on a defendant. When the defendant and the tortfeasor are not bound a contract of employment, but their relationship has

- the same incidents, that relationship can properly give rise to vicarious liability on the ground that it is "akin to that between an employer and an employee".

All of these criteria apply to a Catholic priest's relationship with the Bishop and accordingly it is now beyond dispute that the relationship between a Catholic priest and a Bishop is one which can give rise to vicarious liability.

Once the Stage 1 test has been satisfied the Stage 2 test is whether the abuse was *sufficiently connected* to the priest's duties as to give rise to vicarious liability on the facts of the particular case. The issue will be whether there is a sufficiently close connection between the abuse committed and the priest's duties as a priest.

The duties of a Roman Catholic priest are poorly defined in secular terms, but fell to be considered by the United Kingdom Court of Appeal in *Maga v Archbishop of Birmingham*. The claimant, who had learning difficulties and epilepsy, brought a claim against a Roman Catholic Archdiocese for damages for personal injuries, alleging that he had been sexually abused as a child some 30 years earlier by a priest who lived and worked in the Archdiocese. The claimant was not a Roman Catholic but had met the priest, who had special responsibility for youth work, through church discos which were open to all young people and had done jobs for the priest including in the presbytery where the priest lived and where some of the alleged abuse had taken place.

The Court of Appeal found that although the Archdiocese had no direct responsibility for the claimant as a non-Catholic, a number of factors taken together established a sufficiently close connection between the priest's role as a priest at the Church and the abuse which he had inflicted on the claimant, to render it fair and just to impose vicarious liability for the abuse on the Archdiocese:

- The priest was normally dressed in clerical garb. At the very least, this factor sets the scene.
- Priests have a special role of trust and responsibility and a degree of moral authority. It was his role as a priest which enabled him and was intended to enable him to hold himself out as having such a role and authority.
- The priest was "in a sense, never off duty".
- The priest had a special responsibility for youth work among Catholics and non-Catholics. Accordingly, when grooming the claimant, the priest was extensively carrying out one of his specifically assigned functions in the church.
- The priest developed his relationship with the claimant by inviting him to a disco on church premises organised in his capacity as a priest. Thus, the claimant was drawn into the relationship through the medium of church organised functions carried on church premises.
- The priest had the claimant clean up after the disco. The priest's role and status enabled him to "draw the claimant further into his sexual abusive orbit by respectable means connected with his employment as a priest at the church".
- The claimant did cleaning at the presbytery for the priest.
- The abuse occurred in the priest room in the presbytery. The job of a priest involved spending time alone with individuals such as the claimant. "The progressive stages of intimacy were to my mind only possible because (the priest) had the priestly status and authority which meant that no one would question his being alone with the claimant". It is

this that provided the close connection between the abuse and what the priest was authorised to do.

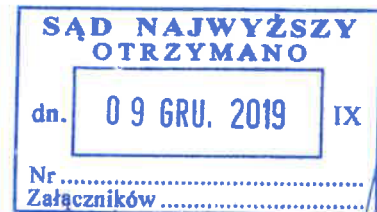
- The priest had a duty to evangelise or to "bring the gospel to be known to other people, Roman Catholics and non-Roman Catholics". As a result the priest was obligated to befriend non Roman Catholics and to gain and be worthy of their trust. Accordingly he was extensively performing his duty as a priest of the Archdiocese by getting to know the claimant.

On the above basis, the court held that the abuse was sufficiently closely connected with the role of a priest for vicarious liability to arise. *Maga* is an example of the application of Stage 2 of the vicarious liability test. All cases will turn on their own facts, but this case illustrates how the court will approach the analysis.

Yours faithfully

Richard Scorer
Head of Abuse Law
Slater and Gordon

Sąd Najwyższy
Izba Cywilna, Wydział II
Plac Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa

Powód:

Pozwani:

1. Towarzystwo Chrystusowe
dla Polonii Zagranicznej

2. Dom Zakonny Towarzystwa
Chrystusowego dla Polonii
Zagranicznej

Sygn. akt: II CSK 124/19

---

*Opinia przyjaciela sądu (amicus curiae brief) przygotowana przez organizację Ending
Clergy Abuse w celu poparcia argumentacji Powódki w kontekście sprawy dotyczącej
odpowiedzialności organizacji religijnej za działania księdza*

Wstęp

Ending Clergy Abuse (ECA – Stop Pedofilii Księży) jest międzynarodową organizacją aktywistów z 20 krajów i pięciu różnych kontynentów działających na rzecz praw człowieka oraz ofiar pedofilii („ocalałych”), przede wszystkim praw dzieci i ofiar wykorzystywania przez duchownych. Celem członków ECA jest doprowadzenie do położenia przez Kościół kresu molestowania przez księży, szczególnie wykorzystywaniu seksualnemu dzieci, co umożliwi zapewnienie dzieciom należytej ochrony oraz dochodzenie sprawiedliwości i możliwych form zadośćuczynienia na rzecz ofiar molestowania.

ECA nieprzerwanie działa na rzecz zapewnienia, że prawa ofiar kościelnej pedofilii będą odpowiednio chronione przez sądy. Nie ma możliwości zapewnienia takiej ochrony jeżeli Kościół nie będzie odpowiadać za działania księży-pedofilów. Przygotowaliśmy niniejszą opinię przyjaciela sądu, aby przedstawić polskiemu Sądowi Najwyższemu omówienie, zgodnie z którym sądy w wielu jurysdykcjach rozpatrując sprawy z zakresu odpowiedzialności Kościoła uznały, że Kościół musi ponosić odpowiedzialność za działania księdza, który molestuje nieletnich.

Naszym zdaniem wskazane jest, aby Sąd Najwyższy dokonał analizy prawa w ujęciu komparatywnym, aby skorzystać z doświadczenia wypracowanego w innych jurysdykcjach i przenieść je na grunt polski, szczególnie w odniesieniu do jurysdykcji, w których od kilku dekad wydawane są wyroki w sprawach o odszkodowanie dla osób molestowanych przez księży.

Niniejszą porównawczą analizę prawną przygotowaliśmy we współpracy z prawnikami w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie oraz Wielkiej Brytanii. Mamy nadzieję, że Sąd Najwyższy przyjmie powszechnie utrwalony pogląd doktryny, że instytucja taka jak Kościół Katolicki musi odpowiadać za czyny osób duchownych, w tym księży, którzy działają w jego imieniu. Brak takiej odpowiedzialności oznacza, że ofiary pedofilii nie będą mogły uzyskać odszkodowania za przestępstwo, którego stali się ofiarą.

Analiza prawna

Stany Zjednoczone

Zasady ogólne

W Stanach Zjednoczonych każdy z 50 sądów stanowych może odrębnie orzekać w sprawach cywilnych i karnych pod warunkiem, że rozstrzygnięcia nie są sprzeczne z prawem federalnym ani treścią orzecznictwa Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych. Sądy stanowe mogą zatem wydawać odmienne wyroki w tych samych kategoriach spraw. Jednak co do zasady wszystkie te sądy zgodnie rozstrzygają, że czyn zabroniony popełniony przez przedstawiciela lub osobę działającą w imieniu danego podmiotu (*agent*) może stanowić podstawę odpowiedzialności i wszczęcia postępowania na gruncie prawa cywilnego lub karnego nie jedynie przeciwko takiej osobie, ale również przeciwko organizacji, która tę osobę zatrudniła lub powierzyła jej wykonywanie określonych czynności w imieniu organizacji. Do najbardziej nagłośnionych przykładów ostatnich czasów zalicza się wniesienie zarzutów o molestowanie nieletnich przez księży Kościoła Rzymskokatolickiego oraz tuszowania tych incydentów przez hierarchów kościelnych w celu chronienia przed

skutkami zarzutów duchownych, przeciwko którym wysunięte zostały oskarżenia, a także samego kościoła¹.

Orzekając w tego rodzaju sprawach sądy z reguły stosują te same zasady prawne, które miałyby zastosowanie do podobnych roszczeń wniesionych przeciwko organizacjom świeckim. Dla przykładu, jeżeli duchowny nawiąże relacje seksualne z dzieckiem, a rodzice dziecka wniosą pozew przeciwko kościołowi z tytułu popełnionych przez duchownego czynów, sąd będzie orzekał w sprawie tak, jak rozstrzygałby podobny pozew wniesiony przeciwko ośrodkowi terapii psychologicznej, który zatrudnił terapeutę, wobec którego następnie wniesiono zarzuty molestowania dziecka znajdującego się pod jego opieką terapeutyczną.

Najliczniejsza kategoria pozwów opiera się na zarzucie niedbalstwa (*negligence*), tj. dopuszczenia przez organizację religijną do wyrządzenia szkody innej osobie przez podwładnego organizacji. W tego rodzaju pozwach powodowie żądają ustalenia, że wprowadzając organizacja religijna nie spowodowała bezpośrednio popełnienia przez swojego podwładnego zarzucanych mu czynów, powinna jednak być pociągnięta do odpowiedzialności, ponieważ dopuściła się niedbalstwa przy zatrudnianiu takiego podwładnego, sprawowaniu nad nim nadzoru oraz kontynuowaniu zatrudniania go w organizacji (tj. przy dalszym powierzaniu mu wykonywania czynności w jej imieniu).

Przez dziesiątki lat ofiary molestowania w Stanach Zjednoczonych pomyślnie składały pozwy i wygrywały sprawy o odszkodowania za molestowanie seksualne, jakiego doznali, będąc dziećmi – przeciwko organizacjom religijnym, w tym Kościołowi Rzymskokatolickiemu². Ofiary molestowania wygrywały sprawy, opierając argumentację swoich pozwów na, między innymi, następujących zarzutach: niedbalstwo (nie dopełnienie obowiązków) przy zatrudnianiu, niedbalstwo polegające na kontynuacji zatrudnienia, niedbalstwo przy sprawowaniu nadzoru, odpowiedzialność za czyny osoby trzeciej (*vicarious liability*), *respondeat superior* (odpowiedzialność przełożonego), naruszenie szczególnego zaufania pokładanego w osobie sprawującej funkcję duszpasterską (*breach of fiduciary duty* – a ze strony organizacji/osoby duchownej wymóg podwyższonej staranności przy sprawowaniu funkcji), oraz szerzej rozumiane zarzuty niedbalstwa (nie dopełnienia obowiązków) oraz rażącego niedbalstwa w ujęciu ogólnym³. Podstawą zarzutów

---

¹ Pierwsza poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych wprowadzająca zasadę rozdziału państwa od kościoła nie ogranicza zakresu, w jakim sądy mogą uznawać odpowiedzialność kościołów za niedbalstwo przy zatrudnieniu, sprawowaniu nadzoru i dalszym powierzaniu czynności duchownym, którzy dopuścili się molestowania seksualnego. Sądy na szczeblu stanowym oraz federalnym uznały, że czyny te mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia i orzekania przez sądy, zgodnie z „zasadami neutralności” przyjętymi przez Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych w wyroku z 1979 r. w sprawie *Jones v. Wolf*, 443 U.S. 595 (1979), który zezwolił sądom na traktowanie kościołów w ten sam sposób, co instytucje świeckie.

² Chociaż informacje o kwotach odszkodowań wypłacanych ofiarom pedofilii kościelnej są poza zakresem niniejszego pisma, należy zauważyć, że w samych Stanach Zjednoczonych Kościół Katolicki wypłacił ofiarom molestowania seksualnego około 4 mld USD, a kwota ta może ulec podwojeniu w najbliższych latach w wyniku umożliwienia dalszego wnoszenia pozwów dzięki niedawnym zmianom przepisów prawa w stanach, takich jak Nowy Jork, Kalifornia oraz New Jersey dopuszczających występowanie w roszczeniami niezależnie od faktu ich przedawnienia. Zob., Crux, „*New wave of abuse suits could hit the Church like never before*” (Nowa fala pozwów o molestowanie może uderzyć Kościół z nieznaną dotąd siłą), 2 grudnia 2019 r..

³ Jeffrey R. Anderson, Patrick W. Noaker, & Michael G. Finnegan, *When Clergy Fail Their Flock: Litigating the Clergy Sexual Abuse Case* (Kiedy duchowni zawodzą swoich wiernych: sprawy sądowe z zakresu nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych), 91 Am. Jur. Trials 151 (2004). Zob. również sprawa *Malicki v. Doe*, 814 So.2d 347 (Fla. 2002).

dopuszczenia się niedbalstwa przy zatrudnianiu (powierzeniu czynności) jest założenie, że pracodawca odpowiada za umyślne czyny swojego podwładnego, które wprawdzie nie mieściły się w zakresie jego obowiązków pracowniczych, ale nastąpiły w związku z pełnioną przez niego funkcją, ponieważ organizacja, jako zwierzchnik, powinna była wiedzieć, że jej podwładny stanowi niebezpieczeństwo dla innych osób lub mogła była taką wiedzę powziąć po dokonaniu racjonalnych czynności sprawdzających⁴. Zarzut niedbalstwa polegającego na kontynuacji zatrudnienia są podobne do zarzutu niedbalstwa przy zatrudnianiu i wymagają uprawdopodobnienia, że pracodawca (zatrudniający) wiedział lub powinien był wiedzieć o niezdatności pracownika (podwładnego) do pełnienia funkcji, a mimo to zdecydował o zatrudnieniu go⁵. Aby uznany został zarzut niedbalstwa przy sprawowaniu nadzoru sądy muszą stwierdzić, że nastąpił brak dołożenia zwykłej staranności w celu zapobieżenia wyrządzeniu umyślnej krzywdy przez pracowników na terenie miejsca pracy, podczas gdy pracodawca (zatrudniający) wiedział lub powinien był wiedzieć o jego braku kompetencji do sprawowania danej funkcji⁶. Zgodnie z doktryną *respondeat superior* pracodawcy mogą odpowiadać za czyny zabronione swoich pracowników dokonane w ramach zakresu obowiązków⁷. Te roszczenia są trudniejsze do uprawdopodobnienia przez powodów, ponieważ molestowanie seksualne dzieci nie jest działaniem, do wykonywania którego księża zostają zatrudnieni⁸. Odpowiedzialność za czyny osoby trzeciej jest podobną kategorią do doktryny *respondeat superior*, jednak istnieje orzecznictwo sądów stwierdzające istnienie odpowiedzialności organizacji religijnych za czyny popełnione przez księży na mocy tej zasady prawnej. I wreszcie – aby uprawdopodobnić zarzut niedbalstwa w ujęciu ogólnym – powód musi wykazać, że [pozwany] miał wobec nich określone zobowiązania, zobowiązania te zostały naruszone, że naruszenie spowodowało wyrządzenie im krzywdy i ponieśli wskutek tego szkodę⁹. Związek przyczynowo-skutkowy wymaga istnienia pewnej dozy przewidywalności, jednak standardem w przypadku roszczeń z tytułu niedbalstwa przy zatrudnianiu i sprawowaniu nadzoru, jak również niedbalstwa w ujęciu ogólnym oraz innych czynów zabronionych skutkujących odpowiedzialnością cywilną jest przyjmowanie szerokiej interpretacji tych pojęć¹⁰. Wiele sądów zarówno na szczeblu stanowym, jak i federalnym orzekło, że kościół może ponosić odpowiedzialność za czyny zabronione na tle seksualnym popełnione przez zatrudnionych przez niego księży¹¹.

⁴ Philip F. Vieira, *Your Supervisor As Your Chattel: Broadening the Scope of Negligent Hiring and Retention in Illinois* (Twój nadzorca jako składnik majątku ruchomego: poszerzanie zakresu pojęcia niedbalstwa przy zatrudnieniu i kontynuowaniu powierzania obowiązków w stanie Illinois), 13 Seventh Circuit Rev. 317 (2017).

⁵ *Idem* - 321.

⁶ *Zob.* sprawa *Hahn v. Loch*, 2016 WL 5172451 (Pa. Super. Ct. 2016); sprawa *Doe v. Diocese of Raleigh*, 776 S.E.2d 29 (N.C. Ct. App. 2015).

⁷ *Idem* - 320.

⁸ *Idem*

⁹ *Zob.* sprawy: *Hayes v. D.C.I. Properties-D KY, LLC*, 563 S.W.3d 619 (Ky. 2018); *Abercrombie & Fitch Stores, Inc. v. Penn Square Mall Limited Partnership*, 425 P.3d 757 (Okla. Civ. App. 2018); *Sheehan v. Oblates of St. Francis de Sales*, 15 A.3d 1247, 1252 (Del. 2011).

¹⁰ Publikacja [Amerykańskiego Instytutu Prawa] pt. *Restatement of Torts, Second § 435(1) (1965)* („Jeżeli działanie sprawcy stanowi istotny czynnik doznania krzywdy przez inną osobę, nie chroni sprawcy przed odpowiedzialnością fakt, że nie przewidział ani nie powinien był przewidzieć zakresu krzywdy lub sposobu, w jaki do niej doszło.”).

¹¹ *Zob.* sprawy: *Evan F. v. Hughson United Methodist Church*, 8 Cal. App. 4th 828 (3d Dost. 1992) (zgodnie z wydanym wyrokiem: możliwość wydania wyroku na rzecz kościoła w trybie przyspieszonym [tj. bez pełnego procesu] została wykluczona, ponieważ konieczne było rozstrzygnięcie na gruncie prawa materialnego, czy sąd miał powody uważać, że duchowny był niezdolny [do sprawowania obowiązków] oraz czy kościół nie działał z racjonalną starannością w zakresie działań sprawdzających); *Moses v. Diocese of Colorado*, 863 P.2d 310, 328 (Colo. 1993)

Analiza prawna

Sądy w wielu stanach USA w licznych sprawach uznały odpowiedzialność kościoła w związku z molestowaniem, jakiego dopuścił się ksiądz. Poniżej przedstawiamy analizę szeregu takiego rodzaju spraw.

Zgodnie z wyrokiem sądu najwyższego stanu Kolorado katolicka diecezja działała w sposób niedbały przy zatrudnianiu księdza, wobec którego wysunięte zostały zarzuty molestowania seksualnego parafianina; zarzuty dotyczące niedbalstwa były udokumentowane, a przepisy pierwszej poprawki nie stanowiły podstawy odmowy wypłaty odszkodowania, ponieważ pierwsza poprawka nie zapewnia organizacjom religijnym bezwzględnej ochrony przed odpowiedzialnością odszkodowawczą¹². Sąd orzekł, że z uwagi na podwyższony poziom zaufania i polegania na (*reliance*) osobach duchownych z uwagi na sprawowane przez nie funkcje, na diecezji ciążył obowiązek działania w sposób charakteryzujący się podwyższonym poziomem staranności przy zatrudnianiu i sprawowaniu nadzoru nad księdzem, któremu przydzielono zadania wymagające częstego kontaktu z osobami szczególnie podatnymi na wykorzystanie (*high reliance*)¹³.

Do podobnych wniosków doszedł sąd najwyższy w stanie Mississippi w sprawie przeciwko katolickiej diecezji, która złożyła zażalenie na odmowę uwzględnienia wniosku o oddalenie pozwu. Sąd orzekł, iż pozwana diecezja nie może skutecznie powołać się na klauzulę wolności wyznania (*Free Exercise Clause*) pierwszej poprawki, ponieważ płaszczyk religii nie zapewnia instytucjom religijnym ochrony przed ponoszeniem odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynów tak odrażających jak molestowanie seksualne dzieci¹⁴. Sąd zauważył ponadto, że egzekwowanie obowiązku ochrony dzieci przed molestowaniem seksualnym nie jest równoznaczne z ingerowaniem przez sąd w kwestie religijne, a tym samym nie narusza zasady rozdziału kościoła od państwa obowiązującej w Stanach Zjednoczonych¹⁵.

Sąd w stanie Maine uznał, że nie stanowi naruszenia przepisu pierwszej poprawki nałożenie na instytucje religijne obowiązku ochrony dzieci oraz że katolicka diecezja jest zobowiązana do ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym w sytuacji gdy posiada wiedzę, lub powinna posiadać wiedzę, o skłonnościach danego księdza do molestowania dzieci¹⁶.

W innej sprawie, mężczyzna molestowany jako dziecko w katolickiej diecezji wystąpił z pozwem zarzucającym diecezji m.in. naruszenie szczególnego zaufania pokładanego w instytucji lub osobie sprawującej funkcję duszpasterską (*breach of fiduciary duty*) i

---

(zgodnie z wydanym wyrokiem: na kościołach ciąży obowiązek podwyższonej staranności przy zatrudnianiu księży); *Gagne v. O'Donoghue*, 1996 WL 1185145 (Mass. Super. Ct. 1996) (odmowa wydania wyroku na rzecz biskupów Kościoła Katolickiego w trybie przyspieszonym w sprawie, w której wniesiono zarzuty niedbalstwa przy powoływaniu na stanowiska); *Hutchinson ex. Rel. Hutchinson v. Luddy*, 742 A.2d 1052 (1999) (orzeczenie uchylające wyrok sądu procesowego na rzecz biskupa i diecezji z uwagi na fakt, że wydany uprzednio przeciwko nim werdykt był zgodny z prawem, ponieważ biskup oraz diecezja posiadali wiedzę o skłonnościach księdza do zachowań pedofilskich); *Nardella v. Cattilo (No.2)*, 1997 WL 1056878 (1997) (zgodnie z wydanym wyrokiem: obowiązki wobec powoda zostały naruszone w momencie, gdy pozwani, działając niedbale, zatrudnili księdza, w związku z czym byli odpowiedzialni za wyrządzoną przez niego krzywdę).

¹² *Moses*, zob. powyżej przypis nr 11.

¹³ *Idem* - 328.

¹⁴ *Sprawa Roman Catholic Diocese v. Morrison*, 905 So.2d 1213, 1219 (Miss. 2005).

¹⁵ *Idem*.

¹⁶ *Sprawa Fortin v. The Roman Catholic Bishop of Portland*, 871 A.2d 1208, 1232 (Me. 2005).

dopuszczenie się niedbalstwa przy zatrudnieniu, kontynuowaniu zatrudnienia oraz sprawowaniu nadzoru nad osobą, której zarzucał skrzywdzenie go w dzieciństwie¹⁷. Pomimo wysunięcia przez diecezję w obronie swojego stanowiska argumentów dotyczących braku jurysdykcji przedmiotowej, stanowy sąd najwyższy, rozpatrując odwołanie powoda, uznał, że doktryna autonomii kościołów nie przesądza o braku dopuszczalności roszczeń opartych na zarzucie naruszenia szczególnego zaufania pokładanego w instytucji lub osobie sprawującej funkcję duszpasterską (*breach of fiduciary duty*), o ile dowód istnienia stosunku szczególnego zaufania „nie wynika wyłącznie z faktu sprawowania obowiązków czysto religijnych lub nie opiera się na zależności wynikającej z hierarchii kościelnej¹⁸”. Sąd najwyższy przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia sądowi niższej instancji, instruując jednocześnie sąd o dopuszczalności roszczenia, tym samym wykluczając linię obrony diecezji i umożliwiając sądowi rozpoznanie wniesionego pozwu.

W sprawie z roku 2009 sąd najwyższy stanu Vermont odniósł się do linii obrony diecezji rzymskokatolickiej, zgodnie z którą klauzula wolności wyznania pierwszej poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych wykluczała możliwość pociągnięcia diecezji do odpowiedzialności za niedbalstwo¹⁹. Sąd odrzucił ten argument, uznając, że skorzystanie z ochrony na podstawie tej klauzuli możliwe jest wyłącznie, gdy „istotą przedmiotowych czynów są przekonania religijne²⁰”. W przypadkach molestowania seksualnego nieletnich nie tylko istotą zarzucanych czynów nie są przekonania religijne, lecz czyny te podlegają neutralnym i powszechnie obowiązującym przepisom prawa, które nie wiążą się z niezasadnymi uciążliwościami dla jakiegokolwiek konkretnej praktyki religijnej; sąd zauważył ponadto, że pozwana diecezja nie wskazała żadnej konkretnej praktyki religijnej, na którą niekorzystnie wpłynęłoby uznanie dopuszczalności pozwu²¹. Sąd orzekł, że „wymaganie od [diecezji] zatrudniania i sprawowania nadzoru nad księżmi w sposób wolny od niedbalstwa [nie stanowiłoby] nienależytej ingerencji w autonomię kościoła” w naruszeniu zasady rozdziału kościoła od państwa²².

W sprawie zawisłej przed sądem w stanie Waszyngton podobnie przedmiotem rozstrzygnięcia sądu była kwestia niedbalstwa, pod kątem ustalenia istnienia lub nieistnienia szczególnej relacji, z której wynikałby obowiązek zapewnienia ochrony przed działaniami umyślnymi lub czynami zabronionymi ze strony osób trzecich²³. Orzekając, że szczególna relacja faktycznie istniała oraz że ze strony diecezji istniał obowiązek dochowania należytej staranności w działaniach, które dotyczyły powodów, sąd stanu Wirginia zgodził się z analizą dokonaną przez sąd najwyższy stanu New Hampshire, zgodnie z którą zakres niedostatecznej, wskutek niedbalstwa, kontroli działań osoby działającej w imieniu [diecezji] (przedstawiciela) nie ogranicza się jedynie do działań wykonywanych w ramach powierzonych tej osobie czynności, ani nawet w trakcie godzin jej pracy – o ile istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy relacją przedstawicielstwa a zarzucanymi czynami²⁴. Sąd w stanie Waszyngton uznał ostatecznie, że ława przysięgłych mogła,

¹⁷ Sprawa *Norman Redwing v. Catholic Bishop for the Diocese of Memphis*, 363 S.W.3d 436, 442 (Tenn. 2012).

¹⁸ *Idem* - 454.

¹⁹ Sprawa *Turner v. Roman Catholic Diocese of Burlington, Vermont*, 987 A.2d 960, 972 (Vt. 2009).

²⁰ *Idem* (odwołanie do sprawy *Wisconsin v. Yoder*, 406 U.S. 205, 215 (1972)).

²¹ *Idem* - 973.

²² *Idem*.

²³ Sprawa *C.J.C. v. Corporation of Catholic Bishop of Yakima*, 985 P.2d 262, 273 (Wash. 1999).

²⁴ *Idem* - 274 (odwołanie do sprawy *Marquay v. Eno*, 662 A.2d 272 (N.H. 1995)).

działając racjonalnie, uznać, że kościół wiedział lub powinien był wiedzieć, że powodowie „byli narażeni na nadmierne ryzyko doznania krzywdy z rąk” oskarżonego o molestowanie księdza, tym samym dopuszczając pociągnięcie kościołów do odpowiedzialności za niedbały nadzór nad działaniami księdza i kontynuowanie przez niego posługi²⁵.

Do podobnych wniosków doszedł sąd najwyższy stanu Wirginia w sprawie z roku 2019 uznając, że powód odpowiednio uprawdopodobnił istnienie szczególnej relacji, z której wynika obowiązek dołożenia należytej staranności w celu zapobieżenia narażaniu [parafian] na ryzyko doznania krzywdy²⁶. W przedmiotowej sprawie kościół dysponował wcześniejszymi konkretnymi zgłoszeniami zarzutów molestowania seksualnego ze strony tego samego duchownego, a mimo tego nadal powierzał mu sprawowanie czynności, które dawały mu dostęp do dzieci²⁷. Sąd uznał, że zarzuty wystarczająco spełniają przesłanki niedbalstwa i dopuścił pozew do rozpoznania merytorycznego z uwagi na istnienie obowiązku ze strony kościoła ochrony znajdujących się pod jego opieką nieletnich przed możliwym do przewidzenia molestowaniem²⁸. Sądy federalne analogicznie orzekały, że można uznać, iż diecezja łączy z parafianami relacja szczególnego zaufania, w związku z czym wobec diecezji możliwe jest wysuwanie zarzutów niedbalstwa przy zatrudnianiu, sprawowaniu nadzoru i dalszym powierzaniu czynności (kontynuacji zatrudnienia), niedbalstwa *per se* z tytułu naruszenia obowiązku zgłoszenia zarzutów o molestowanie, a także roszczeń z tytułu zaniechania ostrzeżenia potencjalnych ofiar i zapobieżenia wystąpieniu tych zdarzeń²⁹.

Dalszym przykładem z licznego zbioru spraw, w których sądy orzekły o możliwości pociągnięcia kościołów do odpowiedzialności za działania swoich podwładnych jest wyrok sądu najwyższego stanu Oregon, zgodnie z którym, jeżeli osoba zatrudniona popełniła czyn zabroniony polegający na wyrządzeniu krzywdy innej osobie podczas wykonywania czynności mieszczących się w ramach zakresu obowiązków, możliwe jest pociągnięcie zatrudniającego do odpowiedzialności z tytułu odpowiedzialności za czyny osób trzecich (*vicarious liability*)³⁰. W tym przypadku, sąd uznał, że chociaż stwierdzenie, czy ktoś działał w ramach zakresu swoich obowiązków wynikających z zatrudnienia, jest co do zasady zadaniem z zakresu dokonania ustaleń faktycznych, jednak zakres analizy musi być znacznie szerszy. Trafniejsze jest stwierdzenie, że do powstania odpowiedzialności dochodzi, gdy czyny, które spowodowały krzywdę, były wynikiem działań podejmowanych w ramach zakresu obowiązków³¹. Dla przykładu, w przedmiotowej sprawie powód wniósł pozew oparty na zarzucie, że był molestowany, gdy pracownik kościoła „wykorzystał swoją pozycję jako duszpasterz młodzieży, przewodnik duchowy, spowiednik oraz ksiądz... do pozyskania

---

²⁵ *Idem* - 277.

²⁶ Sprawa *A.H. by Next Friend C.H. v. Church of God in Christ, Inc.*, 831 S.E.2d 460, 472 (Va. 2019).

²⁷ *Idem*.

²⁸ *Idem* - 473.

²⁹ Zob. sprawa *Doe v. Liberatore*, 478 F.Supp.2d 742, 760-764 (M.D. Pa. 2007) (Uprawdopodobniono, że na diecezji ciążył obowiązek działania ze szczególną starannością z racji sprawowania funkcji duszpasterskich charakteryzujących się podwyższonym zaufaniem (*fiduciary relationship*), diecezja może być zatem pociągnięta do odpowiedzialności za niedbalstwo w ujęciu ogólnym, niedbalstwo przy zatrudnieniu, sprawowaniu nadzoru oraz kontynuowaniu powierzania obowiązków); sprawa *Iseley v. Capuchin Province*, 880 F.Supp. 1138 (E.D. Mich. 1995) (sprawa, w której zarzucano zaniechanie ostrzeżenia oraz zaniechanie zapobieżenia została dopuszczona do rozpoznania merytorycznego przez ławę przysięgłych).

³⁰ Sprawa *Fearing v. Bucher*, 977 P.2d 1163, 1166 (Or. 1999); Anderson, *supra* note 1.

³¹ Sprawa *Fearing*, 977 P.2d at 1166.

zaufania powoda”, co dało mu „możliwość bycia sam na sam z powodem, do dotykania go fizycznie, a następnie dopuszczenia się przemocy seksualnej³²”. Chociaż molestowanie seksualne nie jest nigdy czynnością mieszczącą się w zakresie obowiązków osoby zatrudnionej, powód dowodził, że sprawowana przez zatrudnionego [księdza] funkcja została wykorzystana do stworzenia możliwości molestowania, argumentując, że „ława przysięgłych mogłaby dojść do wniosku, że przemoc seksualna była kulminacją progresywnego ciągu zdarzeń, które rozpoczęły się od i na dalszych etapach obejmowały wykonywanie przez [oskarżonego] zwykłych i mieszczących się w zakresie uprawnień obowiązków jako księdza³³”. Sąd przychylił się do argumentacji powoda i dopuścił możliwość rozpoznawania roszczeń z tytułu odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej na dalszych etapach postępowania.

W kolejnej sprawie, w stanie Oregon, sąd uznał, że w sytuacji, gdy syn [proboszcza] molestował córkę parafianina, kościół ponosił jednak odpowiedzialność, ponieważ zatrudniony przez kościół proboszcz nie sprawował odpowiednio nadzoru nad swoim synem, mimo że wiedział o jego skłonnościach do nadużyć na tle seksualnym³⁴. W tym przypadku z akt sprawy wynikało, że syn „wyrażał uprzednio chęć „przyciśnięcia dziewczynki z parafii całym swoim ciałem i całowania jej” oraz dopuścił się innych działań, a Kościół miał świadomość tych informacji, a mimo to niedbale zaniechał zapewnienia nadzoru i nie przekazał ostrzeżenia innym, tym samym powodując po swojej stronie odpowiedzialność za czyny chłopca³⁵.

W sprawie zawisłej przed sądami stanu Illinois ława przysięgłych wydała werdykt na rzecz ofiary molestowania, a diecezja odwołała się od wyroku³⁶. Wyrok został utrzymany w mocy przez sąd apelacyjny, a sąd orzekł, że ustalenie, czy istnieje relacja szczególnego zaufania do instytucji religijnej i osoby duchownej (*special fiduciary relationship*) było kwestią, którą można poddać pod rozstrzygnięcie ławy przysięgłych i przekazał sprawę do rozstrzygnięcia³⁷. Sąd wskazał, że stwierdzenie istnienia bądź nieistnienia takiej relacji nie narusza praw wynikających z klauzuli wolności wyznania pierwszej poprawki, ponieważ istotą zarzucanych czynów nie są przekonania religijne³⁸. Orzekając, że diecezja ponosi odpowiedzialność, sąd ustalił, że hierarchowie powzięli wiadomość o molestowaniu ofiary przez księdza w 1982 roku i powstrzymywali ją przed zgłoszeniem przestępstwa do roku 2002. Co więcej, ława przysięgłych stwierdziła, że ksiądz manipulował sposobem postrzegania rzeczywistości przez ofiarę oraz wykorzystał relację zaufania w celu takiej manipulacji i kontynuowania molestowania ofiary³⁹.

Podsumowując, należy stwierdzić, że sądy, odrzucając powszechną taktykę obronną kościołów, orzekały, że nałożenie na diecezję rzymskokatolicką obowiązku, wynikającego z zasady szczególnego zaufania, chronienia dzieci przed molestowaniem seksualnym ze strony księży danej diecezji nie narusza pierwszej poprawki, ponieważ jego wydzźwięk jest

---

³² *Idem*.

³³ *Idem* - 1167.

³⁴ *Sprawa Doe v. Oregon Conference of Seventh-Day Adventists*, 111 P.3d 791, 796 (Or. Ct. App. 2005).

³⁵ *Idem*.

³⁶ *Sprawa Wisniewski v. Diocese of Belleville*, 943 N.E.2d 43 (Ill. App. Ct. 2011.)

³⁷ *Idem* - 77.

³⁸ *Idem*.

³⁹ *Idem* - 80.

neutralny, ma on zastosowanie do wszystkich organizacji i osób, a narzucenie takiego wymogu nie wiąże się z uciążliwościami dla jakiegokolwiek konkretnej doktryny ani praktyki religijnej⁴⁰.

Poza obszernym orzecznictwem, kwestia odpowiedzialności pracodawcy za nadużycia seksualne pracowników w kontekstach religijnych była przedmiotem szeregu publikacji z zakresu analizy prawa. Ich autorzy wyrażają pogląd, że instytucjom religijnym nie powinien przysługiwać bezwzględny immunitet od odpowiedzialności za czyny zabronione, w szczególności dotyczące przestępstw na tle seksualnym⁴¹. Sądy oraz publikacje akademickie przyjmują zgodnie, że przynależność religijna nie stanowi skutecznej obrony przed odpowiedzialnością za dopuszczenie się molestowania seksualnego dzieci. Istnieje ustalona linia orzecznictwa, zgodnie z którą instytucje religijne ponoszą odpowiedzialność za nadużycia seksualne, jakich dopuszczają się wobec dzieci osoby przez nie zatrudnione. Chrześcijaństwo oraz jej różne gałęzie pozostają dominującą ideologią religijną w Stanach Zjednoczonych, jednak pociągnięty do odpowiedzialności może zostać dowolny podmiot religijny za czyny swoich pracowników oraz wolontariuszy. Przynależność religijna sprawcy nie stanowi sama w sobie przeszkody w dochodzeniu sprawiedliwości przez pokrzywdzonego zgodnie z przepisami prawa krajowego. W opinii sędzi O'Connor z Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych – najwyższej instancji sądowniczej w kraju: „Zgodnie z ustaloną praktyką sądową w zakresie stosowania przepisów pierwszej poprawki, uznajemy, iż wolność podejmowania działań, w odróżnieniu do wolności przekonań, nie może mieć wymiaru bezwzględnego”, co stanowi potwierdzenie, że instytucje religijne dowolnego wyznania mogą ponosić odpowiedzialność za czyny zabronione skutkujące odpowiedzialnością cywilną popełnione przez zatrudnione przez te instytucje osoby⁴².

Kanada

Ogólne zasady odpowiedzialności

Zgodnie z przepisami prawa kanadyjskiego, biskup oraz jego diecezja ponoszą odpowiedzialność, na zasadzie odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej, za przestępstwa na tle seksualnym dokonane przez księdza przeciwko dziecku będącemu członkiem społeczności wiernych tej diecezji. Od 2004 jest to ustalona i niepodważalna zasada prawna przyjęta w następstwie wydania wyroku w głośnej sprawie *John Doe v. Bennett*⁴³ (dalej, „sprawa John Doe”). W sprawie tej oskarżonym był ksiądz, który wykorzystywał seksualnie chłopców w kilku parafiach przez ponad dwie dekady. Pokrzywdzeni pozwali korporację episkopalną oraz Kościół Rzymskokatolicki. Sąd Najwyższy Kanady (dalej „Sąd”) nie uznał argumentacji Korporacji Episkopalnej diecezji St George's, że została ona powołana jedynie

⁴⁰ Anderson, zob. przypis 1 powyżej, odwołanie do *Fortin*, zob. przypis 16 powyżej.

⁴¹ Zob. Ira C. Lupu & Robert W. Tuttle, *Sexual Misconduct and Ecclesiastical Immunity* (Przestępstwa na tle seksualnym a immunitet wyznaniowy), 2004 B.Y.U. L. Rev. 1789 (2004); John S. Brennan, *The First Amendment is not the 8th Sacrament: Exorcising the Ecclesiastical Abstention Doctrine Defense From Legal and Equitable Claims for Sexual Abuse Based on Negligent Supervision or Hiring of Clergy* (Pierwsza poprawka to nie ósmy sakrament: wykorzystanie obrony opartej na doktrynie autonomii kościołów ze spraw o odszkodowanie oraz spraw o zasądzenie innych środków prawnych z powództwa ofiar molestowania seksualnego opartych na zarzutach niedbalstwa przy zatrudnianiu i kontynuacji powierzania pełnienia obowiązków księżom), 5 T.M. Cooley J. Prac. & Clinical L. 243 (2002).

⁴² Sprawa *Employment Div., Dept. of Human Resources of Oregon v. Smith*, 494 U.S. 872, 892 (1990) (sędzia O'Connor, J. – zdanie zgodne z wydanym wyrokiem).

⁴³ Sprawa *John Doe v. Bennett* 2004 SCC 17.

w celu posiadania mienia i nie mogła zatem (jako organ zatrudniający księdza) odpowiadać za molestowanie dzieci przez księdza. Sąd zauważył że korporacja, jako osoba prawna, mogła dokonywać czynności prawnych takich jak zawieranie umów oraz działała jako prawny pośrednik pomiędzy Kościołem Rzymskokatolickim a społecznością wiernych. Sąd nadmienił ponadto, że:

„... relacja pomiędzy biskupem a księdzem w diecezji nie jest wyłącznie duchowa, ale ma też wymiar świecki. Ksiądz służy postulatowi posłuszeństwa wobec biskupa. Biskup sprawuje zatem szeroki zakres kontroli nad działaniami księdza, co obejmuje możliwość przydzielania go do określonej parafii lub zadań, uprawnienie do usunięcia księdza przydzielonego mu stanowiska oraz prawo nakładania środków dyscyplinarnych. Relacja ta przypomina relację pracodawcy i pracownika. Zakres sprawowanej kontroli dalece przekracza zakres, jaki charakteryzuje relację pomiędzy rodzicami zastępczymi a rządem (...), a (...) ksiądz jest racjonalnie postrzegany jako przedstawiciel podmiotu, jakim jest diecezja. Relacja pomiędzy biskupem a księdzem jest wystarczająco bliska. Poddanie faktów odpowiedniemu testowi pokazuje jasno, że niezbędne powiązanie pomiędzy stworzonym przez pracodawcę lub podwyższonym ryzykiem a krzywdą będącą przedmiotem zarzutów zostało stwierdzone⁴⁴”.

Ponieważ relacja pomiędzy sprawcą a diecezją St George's była analogiczna do relacji pracodawca-pracownik, Sąd uznał, że St George's jako świeckie ramię kościoła może ponosić odpowiedzialność zarówno bezpośrednio jak i na zasadzie odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej. Orzeczenie to nie zostało od tamtego czasu wyodrębnione, uchylone ani zmienione przez Sąd i było podstawą wydania licznych orzeczeń w sprawach wniesionych do kanadyjskich sądów.

Analiza prawna

Do roku 1999, kiedy kanadyjski Sąd Najwyższy wydał przełomowy wyrok w sprawie *Bazley v Curry*⁴⁵ (dalej: „sprawa Bazley”), powodowie w sprawach dotyczących odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej musieli wykazać, że przedmiotowe czyny zostały wykonane w toku i w ramach zakresu obowiązków pracowniczych pracownika⁴⁶. Powyższy wymóg wynikał z tzw. zasady *Salmonda*, która wprawdzie umożliwia orzeczenie odpowiedzialności za czyny, do dokonania których pracownik nie miał upoważnienia, pod warunkiem jednak, że czyny te stanowiły niewłaściwy sposób wykonywania czynności, do których wykonywania pracownik był uprawniony⁴⁷. Trudność wynikająca z tego schematu myślenia polegała na tym, że pracownik nie mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności za działanie umyślne stanowiące czyn zabroniony jeżeli nie można było takiego działania uznać za „sposób wykonywania czynności, do których wykonywania pracownik był uprawniony.” Znakomitym przykładem jest tu molestowanie seksualne, które nigdy nie spełni przesłanki bycia sposobem wykonywania uprawnionych czynności.

W sprawie *Bazley* dyrektor szkoły dla dzieci z problemami (powołany na stanowisko bez wiedzy zarządu o jego skłonnościach pedofilskich) molestował dzieci podczas wykonywania swoich obowiązków, mianowicie kąpienia dzieci i kładzenia ich spać.

---

⁴⁴ Sprawa *John Doe* para 27.

⁴⁵ Sprawa *Bazley v Curry* 1999 2 SCR 534.

⁴⁶ Zob. sprawa *Calitz* 2007 Stell LR 455.

⁴⁷ *Heuston & Buckley 'Law of Torts'* str. 443.

W sprawie Bazley Sąd stwierdził, że sądy powinny raczej otwarcie podejść do pytania, czy pracodawca powinien ponosić odpowiedzialność, niż zaciemniać rozstrzygnięcie w tym zakresie frazami takimi jak „zakres obowiązków pracowniczych” oraz „sposoby wykonywania uprawnionych czynności”⁴⁸. Podstawowym pytaniem było tu czy czyn zabroniony był wystarczająco powiązany z działaniami, na które pracownik posiadał upoważnienie pracodawcy. Sąd orzekł, że jeżeli istnieje istotny związek pomiędzy podwyższeniem ryzyka, że wystąpi czyn zabroniony (do którego przyczyniło się przedsiębiorstwo pracodawcy), wówczas właściwe co do zasady byłoby uznanie odpowiedzialności pracodawcy. Odpowiedzialność w tych okolicznościach wypełniałaby funkcję zapewnienia godziwego odszkodowania dla osoby pokrzywdzonej, a także pełniłaby funkcję odstraszającą, dzięki czemu pracodawcy podejmowałiby czynności zapobiegawcze, aby upewnić się, że takie czyny nie będą miały miejsca⁴⁹.

W sprawie Bazley Sąd zasugerował, że do kwestii nałożenia odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej można użytecznie podejść w dwóch krokach. W pierwszej kolejności, sąd powinien stwierdzić, czy istnieją precedensy, które jednoznacznie wskazują, czy sprawę należy rozpoznawać pod kątem odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej. „Jeżeli wcześniejsze sprawy nie wskazują w sposób oczywisty na rozwiązanie, wówczas następnym krokiem jest stwierdzenie, czy odpowiedzialność za czyny osoby trzeciej powinna być nałożona w świetle szerszych przesłanek występowania odpowiedzialności deliktowej (na zasadzie ryzyka)”⁵⁰. Odpowiedzialność za czyny osoby trzeciej opiera się na przesłance, że osoba, która wprowadza do społeczności działalność obciążoną ryzykiem może zasadnie zostać uznana za odpowiedzialną, gdy ryzyka takie zmaterializują się i spowodują doznanie straty lub krzywdy przez członków społeczności. Zapewnienie skutecznego zadośćuczynienia jest jednym z celów. Pod rozwagę należy wziąć również wymiar odstraszający. Można mieć nadzieję, że pociągnięcie pracodawcy lub zleceniodawcy do odpowiedzialności zachęci takie osoby do podejmowania kroków mających na celu zmniejszenie w przyszłości ryzyka wyrządzenia krzywd. Powodowie muszą wykazać, że przesłanki stwierdzenia istnienia odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej będą spełnione na płaszczyźnie ustaleń faktycznych w dwóch aspektach. Po pierwsze, relacja pomiędzy sprawcą a osobą/podmiotem, który ma być pociągnięty do odpowiedzialności musi być wystarczająco bliska. Po drugie, czyn wyrządzający krzywdę musi być wystarczająco powiązany z czynnościami, na które pracodawca wyraża zgodę. Powyższe jest niezbędne do zapewnienia, że cele zapewnienia godziwego i skutecznego zadośćuczynienia oraz „odstraszenia” przed przyszłymi krzywdami zostaną spełnione⁵¹.

W sprawie Bazley Sąd jednogłośnie odrzucił argument, że organizacje non-profit powinny być, w interesie publicznym, chronione przed odpowiedzialnością deliktową. Sąd orzekł, że pracodawca powinien odpowiadać, ponieważ związek pomiędzy wykonywanymi w ramach uprawnień obowiązkami pracownika a czynami wyrządzającymi krzywdę został uznany za wystarczająco bliski, podczas gdy czyn wyrządzający krzywdę odzwierciedlał ryzyka będące nieodłączną częścią prowadzonej przez pracodawcę działalności.

---

⁴⁸ Sprawa Bazley par. 36.

⁴⁹ Sprawa Bazley par. 41.

⁵⁰ Sprawa Bazley, par. 15; Jacobi, par. 31.

⁵¹ Sprawa *K.L.B. v. British Columbia* [2003] 2 S.C.R. 403, [2003] SCC 51, par. 20.

Na potrzeby stwierdzenia, czy istnieje 'wystarczający związek' w przypadku umyślnych czynów zabronionych skutkujących odpowiedzialnością odszkodowawczą, należy wziąć pod uwagę m.in. następujące czynniki⁵²:

- (a) fakt, że prowadzona przez [instytucję religijną] działalność dała pracownikowi możliwość przekroczenia zakresu uprawnień;
- (b) zakres, w którym czyn wyrządzający krzywdę mógł wystąpić w toku realizowania celów pracodawcy (co sprawiało, że prawdopodobieństwo jego popełnienia przez pracownika wzrastała);
- (c) zakres, w jakim czyn wyrządzający krzywdę był powiązany z napięciem emocjonalnym, konfrontacją lub bliskością emocjonalną będącą nieodłączną częścią działalności prowadzonej przez pracodawcę;
- (d) zakres uprawnień i władzy przyznany pracownikowi w odniesieniu do ofiary;
- (e) podatność potencjalnych ofiar na niezgodne z prawem wykonywanie uprawnień przez pracownika. Kontrola pracodawcy nad działaniami pracownika jest jednym z czynników wskazujących, czy pracownik działał w imieniu pracodawcy; istotą czynności sprawdzających jest zagadnienie władzy i kontroli ze strony pracodawcy: zarówno tej sprawowanej nad pracownikiem jaki i władzy udzielonej pracownikowi. W sytuacjach, gdy zostanie ustalone istnienie takiej władzy i kontroli, nałożenie odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej zapewni godziwe i skuteczne zadośćuczynienie.

W sprawie Joe Doe Sąd zastosował tę analizę, przedstawioną w wyroku w sprawie Bazley, do pociągnięcia do odpowiedzialności Rzymskokatolickiej Korporacji Episkopalnej diecezji St George's, na zasadzie odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej, za wykorzystywanie seksualne [powoda] przez księdza, ojca Bennetta⁵³. Sąd wywodził, że odpowiedzialność taka istniała, z uwagi na – po pierwsze – danie Bennettowi okazji przez biskupa do nadużycia swoich uprawnień, ponieważ „znakomita większość wszystkich czynności, które [Bennett] organizował i w których towarzyszyli mu chłopcy, były czynnościami, które organizował i kontrolował w ramach pełnienia funkcji proboszcza”. Według Kan. 528 Kodeksu Prawa Kanonicznego proboszcz jest obowiązany „troszczyć się o katolickie wychowanie dzieci i młodzieży”, a podejmowanie aktywności z udziałem dzieci było niezaprzeczalnie rolą, jaką oczekiwano od proboszcza. Jako ksiądz, Bennett był zwierzchnikiem ministrantów, prowadził parafialny zespół muzyczny, angażował chłopców do projektów renowacyjnych i budowlanych, aktywnie działał w chłopięcym zastępie zachowowym, a także angażował chłopców w szereg działań takich jak zbiórki datków oraz inne aktywności parafialne. Wszystkie te możliwości wynikały z powierzenia mu funkcji proboszcza danej parafii przez biskupa⁵⁴.

---

⁵² Sprawa Bazley par. 41.

⁵³ Przed sprawą Joe Doe, Sąd Najwyższy Kanady brał już pod uwagę zastosowanie doktryny odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej do czynu polegającego na napaści [seksualnej] na dzieci w sprawach: *Bazley v. Curry*, [1999] 2 S.C.R. 534, *Jacobi v. Griffiths*, [1999] 2 S.C.R. 570, oraz *K.L.B. v. British Columbia*, [2003] 2 S.C.R. 403, [2003] SCC 51. Wydane orzeczenia potwierdziły [spełnienie] tego samego testu istnienia odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej.

⁵⁴ Sprawa Joe Doe par. 28.

Po drugie, popełnione przez Bennetta czyny wyrządzające krzywdę były silnie związane z bliskością emocjonalną, która była nieodłączną częścią jego roli jako księdza⁵⁵. Sąd orzekł, że „Kościół zachęca do budowania bliskości emocjonalnej pomiędzy księdzem a parafianami. Zadaniem księdza nie jest wprowadzić kąpanie dzieci [jak to miało miejsce w sprawie Bazley], lecz, podobnie jak rodzice, uczy on je odróżniać dobro od zła, reprezentuje Boga, a dzieci mają traktować księdza jako przewodnika duchowego.” Istnienie bliskości emocjonalnej ułatwia poddanie się wykorzystywaniu przez ofiary i poszerza zakres okazji do molestowania, co częściowo wynika z przekonania rodziców „że ich dzieci [są] w dobrych rękach, gdy znajdują się pod opieką i kontrolą księdza”. Tożsamość osobista członka wspólnoty kościelnej jest nierozdzielnie powiązana z jego wiarą oraz jej ekspresją instytucjonalną, co może pielęgnować zaufanie do hierarchii tej instytucji od młodego wieku, co daje tej instytucji znaczący zakres władzy.

Po trzecie, biskup przekazał Bennettowi olbrzymi zakres władzy nad jego ofiarami⁵⁶. Kilka czynników spowodowało zwiększenie nierównowagi sił w diecezji St. George's. Parafie, w których pracował ksiądz Bennett były odizolowane geograficznie, co miało wpływ na ilość okazji do, a także zakres i częstotliwość napaści seksualnych i przyczyniło się do braku wypłynięcia tych incydentów na światło dzienne przez wiele lat. Społeczności były w całości wyznania rzymskokatolickiego, a niezwykle pobożni mieszkańcy umiejscawiali Kościół w centrum swojego codziennego życia. Brak było innych autorytetów; społeczności nie miały siedzib władzy miejskiej, różnorodnych form działalności gospodarczej, organizacji świeckich, posterunku policji, sądów lub jakichkolwiek innych form przywództwa społecznego, i tę właśnie lukę wypełniał w całości proboszcz. Wszystkie szkoły były szkołami wyznaniowymi, a jako takie znajdowały się pod wpływem księdza, który pełnił rolę jedyne lokalnego przedstawiciela odległego organu prowadzącego szkołę.

Sąd zważył ponadto, że ksiądz Bennett cieszył się niezwykle silnym autorytetem z uwagi na swoją funkcję proboszcza, zarówno wśród chłopców jak również ich rodziców⁵⁷. Powodowie postrzegali go jako „boga” — co było dość logiczne zważywszy na jego centralną pozycję w społeczności oraz rozdźwięk pomiędzy stylami życia księdza i jego parafian. Dyrektor szkoły zeznał: „To było jak posiadanie w społeczności celebryty, którego należało traktować z odpowiednią rewerencją... [B]yły sytuacje, w których przekonałem się, że niektórzy ludzie święcie wierzyli, że ksiądz mógłby ich zamienić w kozę.” Lub, jak zeznała jedna z ofiar, kiedy zapytał ojca, czy powinien, zgodnie z poleceniem księdza Bennetta, nocować w jego domu, „mój ojciec powiedział oczywiście, przecież to ksiądz”. Wprawdzie Bennett miał wyjątkowo dominującą osobowość, jednak u źródeł jego władzy nad ofiarami leżała jego rola jako księdza, którą powierzył mu biskup. Sędzia podczas procesu stwierdził, że: „Wręcz nabożny szacunek, jakim cieszył się ojciec Bennett w całej społeczności przyczynił się do zdolności do kontrolowania swoich ofiar i tym samym umożliwił mu zaspokajanie olbrzymiego apetytu na nieprzerwaną gratyfikację seksualną.”

Konkluzją Sądu było, że relacja pomiędzy przedsiębiorstwem diecezjalnym a Bennettem była wystarczająco bliska⁵⁸. Przedsiębiorstwo znacząco podwyższyło ryzyko, którego skutkiem były krzywdy doznane przez powodów. Dało Bennettowi olbrzymi zakres władzy nad podatnymi na wykorzystanie ofiarami oraz okazje, aby tej władzy nadużyć. Stwierdzono

---

⁵⁵ Sprawa Joe Doe par. 29.

⁵⁶ Sprawa Joe Doe par. 30.

⁵⁷ Sprawa Joe Doe par. 31.

⁵⁸ Sprawa Joe Doe par. 32.

istnienie silnego i bezpośredniego powiązania pomiędzy czynnościami przedsiębiorstwa diecezjalnego a krzywdami wyrządzonymi powodom. Sąd orzekł zatem, że Rzymskokatolicka Korporacja Episkopalna diecezji St George's ponosi, na zasadzie odpowiedzialności za czyny osoby trzeciej, odpowiedzialność za wykorzystywanie seksualne powodów przez ojca Bennetta⁵⁹.

Wielka Brytania

Wprowadzenie

Na terytorium Wielkiej Brytanii składają się trzy odrębne jurysdykcje: Anglia i Walia (tworzące łącznie jedną jurysdykcję), Szkocja i Irlandia Północna. Niniejsze opracowanie przedstawia sytuację prawną w pierwszej z nich. Należy jednak pamiętać, że zasady prawne, jakimi należy się kierować, dokonując wykładani przepisów prawa regulujących kwestię odpowiedzialności zastępczej (zob. niżej), zostały ustalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego Zjednoczonego Królestwa (tj. najwyższego organu sądowiczego Wielkiej Brytanii), w związku z czym można zakładać, że są one w podobny sposób stosowane także w Szkocji i Irlandii Północnej.

Sprawy przeciwko związkom wyznaniowym, a w szczególności Kościołowi rzymskokatolickiemu, stanowią znaczną część wszystkich wszczynanych w Anglii i Walii spraw o odszkodowanie za nadużycia wobec osób małoletnich. Za nadużycia popełnione przez osobę duchowną powództwo można wytoczyć przeciwko trzem podmiotom, tj.:

- przeciwko samemu sprawcy nadużycia,
- przeciwko związkowi wyznaniowemu, do którego należał sprawca, a także
- przeciwko pracodawcy danego księdza, jeżeli świadczył on pracę o charakterze świeckim, np. jako nauczyciel.

W przypadku nadużyć seksualnych popełnianych przez osoby stanu duchownego zdecydowanie najczęściej pozywany jest drugi z wymienionych podmiotów, tj. roszczenia kierowane są przeciwko związkowi wyznaniowemu. Podejście takie uzasadnia pogląd, że związek wyznaniowy ponosi odpowiedzialność zastępczą za nadużycia popełnione przez należącą do niego osobę duchowną. Ewentualnie w niektórych sprawach roszczenia wobec tego rodzaju podmiotów uzasadnia się niedbalstwem danego związku wyznaniowego, polegającym na umożliwieniu jednej z należących do niego osób stanu duchownego wyrządzenia szkody innej osobie. W tym drugim przypadku podnosi się, że dany związek wiedział lub powinien był wiedzieć, iż dana osoba duchowna stanowiła zagrożenie dla dzieci. Jest to jednak często trudne do udowodnienia, w związku z czym przyjęcie zasady odpowiedzialności zastępczej jako podstawy od wysuwania roszczeń jest na ogół preferowanym podejściem w tego rodzaju sprawach.

Stosunkowo rzadko pozywane są bezpośrednio osoby duchowne będące sprawcami nadużyć, co wynika z faktu, że tylko nieliczne z nich dysponują majątkiem pozwalającym na zaspokojenie ewentualnych roszczeń.

---

⁵⁹ Sprawa Joe Doe par 33.

W odniesieniu do roszczeń wobec związków wyznaniowych niniejsze opracowanie koncentruje się na sprawach wytaczanych przeciwko Kościołowi rzymskokatolickiemu. Jak powszechnie wiadomo, Kościół rzymskokatolicki nie ma struktury monolitycznej, a jest raczej wspólnotą wielu poszczególnych kościołów, tj. archidiecezji, diecezji, zgromadzeń zakonnych i innych wspólnot o charakterze wyznaniowym.

W Kościele rzymskokatolickim każdy ksiądz jest obowiązkowo inkardynowany⁶⁰, tj. przypisany do określonej diecezji lub innej wspólnoty wyznaniowej, np. Towarzystwa Jezusowego⁶¹.

Analiza prawna

W odniesieniu do roszczeń opartych na zasadzie odpowiedzialności zastępczej powszechnie przyjmuje się, że katolicy księża nie są „pracownikami” w zwykłym znaczeniu tego słowa, a raczej mianowanymi urzędnikami. W związku z tym, rozstrzygając, czy biskup może ponosić odpowiedzialność zastępczą za nadużycia popełnione przez księdza, sądy opierają się na precedensach mających zastosowanie do spraw dotyczących osób świeckich, w których sprawca nadużyć nie jest pracownikiem sensu stricto, ale można go uznać za pełniącego rolę analogiczną do roli pracownika. W takich okolicznościach w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki odpowiedzialności zastępczej, sądy stosują poniższy dwustopniowy test:

- Czy ze stosunku, którego stronami są ksiądz będący sprawcą nadużyć i biskup będący jego przełożonym, wynika odpowiedzialność zastępcza w ogóle (pierwszy stopień)?
- Jeżeli wynika, to czy dany przypadek nadużycia, w świetle stanu faktycznego konkretnej sprawy, jest na tyle ściśle związany z pełnieniem przez księdza jego obowiązków, że skutkuje powstaniem takiej odpowiedzialności (drugi stopień)?

Najważniejsze orzeczenia Sądu Najwyższego, w których wskazał on ogólne zasady pociągania do odpowiedzialności zastępczej w okolicznościach, w których zachodzi stosunek inny niż zwykły stosunek pracy, zapadły w następujących sprawach: *Postępowanie grupowe przeciwko Catholic Child Welfare Society*⁶² (dalej: „sprawa Christian Brothers”), *Cox przeciwko Ministerstwu Sprawiedliwości*⁶³ oraz *Armes przeciwko Nottinghamshire*⁶⁴. Zgodnie z rozstrzygnięciami podjętymi w tych sprawach możliwość przypisania odpowiedzialności zastępczej w danych okolicznościach zależy od odpowiedzi na dwa pytania, tj. po pierwsze – jakiego rodzaju stosunek musi zachodzić pomiędzy sprawcą nadużyć a pozwanym, a po drugie – w jaki sposób postępowanie sprawcy musi być związane z tym stosunkiem?

---

⁶⁰ Kanon 265 Kodeksu praw kanonicznego

⁶¹ W przeszłości w części spraw, w których dochodzone roszczeń przeciwko Kościołowi, istotny spór budziła kwestia legitymacji procesowej biernej pozwanej, tj. przeciwko jakiemu podmiotowi konkretnie można wytoczyć powództwo. Obecnie najczęściej w tego typu sprawach przyjmuje się, że jako pozwaną należy wskazać diecezję lub archidiecezję, a organem umocowanym do jej reprezentowania jest, odpowiednio, biskup lub arcybiskup, lub też rada powierników danej diecezji lub archidiecezji (w tym ostatnim przypadku – przy założeniu, że diecezja lub archidiecezja stanowią organizację pożytku publicznego).

⁶² Ang. *Various Claimants v The Catholic Child Welfare Society*; sygn.: [2012] UKSC 56, [2013] 2 A.C. 1.

⁶³ Ang. *Cox v Ministry of Justice*; sygn.: [2016] UKSC 10.

⁶⁴ Ang. *Armes v Nottinghamshire*; sygn.: CC [2017] UKSC 60, [2018] A.C. 355.

W celu ustalenia, czy zachodzi pierwsza przesłanka wskazana w teście, tj. czy z danego stosunku wynika odpowiedzialność zastępcza w ogóle, należy w pierwszej kolejności rozważyć, czy spełnione są kryteria określone w sprawie *Christian Brothers*. Orzekający w niej sędzia Nicholas Phillips stwierdził w wyroku, że ze względu na dobro publiczne można wyróżnić pięć przesłanek czy też atrybutów, których występowanie uzasadnia i usprawiedliwia uznanie istnienia odpowiedzialności zastępczej w przypadku stosunków innych niż powstałe na podstawie umowy o pracę, a mianowicie:

1. Prawdopodobieństwo, że to pracodawca dysponuje środkami pozwalającymi na zrekompensowanie poszkodowanemu poniesionej szkody, jest większe niż to, że takimi środkami dysponuje pracownik, a ponadto można oczekiwać, że pracodawca ubezpieczył się na taką okoliczność;
2. Nadużycie zostało popełnione w wyniku czynności podejmowanych przez „pracownika” w imieniu pracodawcy;
3. Jest prawdopodobne, że „pracownik” podejmował dane czynności w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez pracodawcę;
4. Pracodawca, zatrudniając „pracownika” w celu wykonywania określonych czynności, spowodował powstanie ryzyka popełnienia przez niego danych nadużyć; oraz
5. „Pracownik” w mniejszym lub większym stopniu podlegał kierownictwu pracodawcy.⁶⁵

W dalszej części uzasadnienia sędzia Phillips wskazał:

„Wyróżniłem te atrybuty stosunku zachodzącego pomiędzy pracodawcą a „pracownikiem”, które uzasadniają i usprawiedliwiają przypisanie odpowiedzialności zastępczej pozwanemu. W przypadkach, w których pozwany i sprawca czynu niedozwolonego nie są związani umową o pracę, ale zachodzący pomiędzy nimi stosunek prawny cechują atrybuty tożsame z cechami charakteryzującymi stosunek powstały na podstawie umowy o pracę, ze stosunku tego wynika odpowiedzialność zastępcza na zasadzie „analogii do stosunku pracy”⁶⁶.

Wszystkie wymienione wyżej kryteria spełnia stosunek zachodzący pomiędzy katolickimi księżmi a ich biskupami, a zatem nie może obecnie ulegać wątpliwości, że z takiego stosunku wynika odpowiedzialność zastępcza.

W przypadku stwierdzenia występowania pierwszej przesłanki określonej w teście sąd musi następnie rozstrzygnąć, czy zachodzi także druga przesłanka, tj. czy dany przypadek nadużycia, w świetle stanu faktycznego konkretnej sprawy, jest na tyle ściśle związany z pełnieniem przez księdza jego obowiązków, że skutkuje powstaniem odpowiedzialności zastępczej. Innymi słowy, należy odpowiedzieć na pytanie, czy zachodzi wystarczająco ścisły związek między popełnionym nadużyciem a pełnieniem przez danego księdza obowiązków nałożonych na niego jako na księdza.

Obowiązki księdza rzymskokatolickiego trudno jest zdefiniować w kategoriach świeckich; niemniej podjął się tego brytyjski Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie *Maga przeciwko*

⁶⁵ Wyrok w sprawie *Christian Brothers*, pkt 35.

⁶⁶ Wyrok w sprawie *Christian Brothers*, pkt 47.

Radzie Powierników Archidiecezji Birmingham Kościoła rzymskokatolickiego (dalej: „sprawa Maga”),⁶⁷ w której powód, będący osobą z trudnościami w uczeniu się i cierpiącą na padaczkę, zażądał od pozwanej archidiecezji rzymskokatolickiej rekompensaty za szkody osobowe, jakich miał doznać około 30 lat wcześniej jako dziecko w wyniku wykorzystywania seksualnego przez księdza, który mieszkał i pracował w tejże archidiecezji. Chociaż powód nie był katolikiem, miał styczność z księdzem, któremu w ramach przypisanych mu obowiązków powierzono w szczególności pracę z młodzieżą, poprzez organizowane przez Kościół dyskoteki, na które wstęp był otwarty dla wszystkich młodych ludzi. Ponadto powód wykonywał na zlecenie księdza różne prace, w tym na plebanii, gdzie ksiądz mieszkał i gdzie miało dochodzić do niektórych z zarzuconych księdzu nadużyć.

Sąd Apelacyjny orzekł, że chociaż archidiecezja nie odpowiadała bezpośrednio za powoda jako osobę niebędącą katolikiem, z analizy szeregu zachodzących w sprawie czynników wynikało, że pomiędzy powierzoną księdzu w Kościele rolą a nadużyciami popełnionymi w stosunku do powoda istniał na tyle ścisły związek, że zasadne było przypisanie archidiecezji odpowiedzialności zastępczej za te nadużycia⁶⁸:

- Ksiądz był zazwyczaj ubrany w sutannę. Ten czynnik co najmniej zarysowuje tło, na jakim dochodziło do nadużyć.
- Rola, jaką księża pełnią w społeczeństwie, oparta jest na szczególnym zaufaniu i charakteryzuje ją szczególna odpowiedzialność; ponadto księża cieszą się pewnym autorytetem moralnym. Fakt że sprawca był księdzem umożliwił mu – i miał mu umożliwić – prezentowanie swojej osoby jako wyposażonej w takie atrybuty i będącej takim autorytetem.
- Ksiądz był „w pewnym sensie zawsze na służbie”.
- W ramach przypisanych mu obowiązków księdzu powierzono w szczególności pracę z młodzieżą, zarówno katolicką, jak i niekatolicką. W związku z powyższym ksiądz, osaczając powoda w celu wykorzystania go, aktywnie realizował jedno z powierzonych mu w Kościele szczególnych zadań.
- Ksiądz rozwinął swoją znajomość z powodem, zapraszając go na dyskotekę, którą ksiądz zorganizował w należącym do kościoła lokalu w ramach nałożonych na księdza obowiązków. W świetle powyższego należy stwierdzić, że powód został uwikłany w relację z księdzem poprzez zajęcia organizowane przez Kościół na należącym do niego terenie.
- Ksiądz polecił powodowi, aby ten posprzątał po zakończonej dyskotekce. Rola i status księdza umożliwiły mu „dalsze wciąganie powoda w orbitę popełnianych przez siebie nadużyć seksualnych poprzez angażowanie w tym celu niebudzących podejrzeń środków, związanych z pracą księdza na rzecz kościoła”. Powód posprzątał plebanię na polecenie księdza.
- Do wykorzystywania dochodziło w pokoju księdza na plebanii. Praca księdza wiązała się ze spędzaniem czasu sam na sam z osobami takimi, jak powód. „Stopniowe

⁶⁷ Ang. *Maga v Trustees of the Birmingham Archdiocese of the Roman Catholic Church*; sygn.: [2010] EWCA Civ 256, 2010 A11 ER(D) 141.

⁶⁸ Wyrok w sprawie Maga, pkt 53.

przesuwanie granicy intymności w relacji między sprawcą a powodem było według mnie możliwe wyłącznie dlatego, że sprawca cieszył się statusem i autorytetem księdza, w związku z czym nikt nie pytał, czemu przebywa z powodem sam na sam.” To właśnie ten czynnik był kluczowy dla rozstrzygnięcia, że między wykorzystywaniem a czynnościami, do wykonywania których ksiądz był umocowany, zachodził ścisły związek.

- Ksiądz był zobowiązany to prowadzenia ewangelizacji, czyli do „upowszechniania znajomości słowa bożego wśród innych ludzi, zarówno rzymskich katolików, jak i osób niebędących rzymskimi katolikami”. W związku z tym obowiązkiem księdza było m.in. nawiązywanie znajomości z osobami nienależącymi do Kościoła rzymskokatolickiego, a także zdobywanie i bycie godnym ich zaufania. Należy zatem przyjąć, że zacieśniając znajomość z powodem, ksiądz aktywnie wykonywał obowiązki powierzone mu jako księdzu należącemu do pozwanej archidiecezji.

Mając powyższe na uwadze, sąd uznał, że popełnione nadużycia były na tyle ściśle powiązane z rolą księdza, że skutkowały powstaniem odpowiedzialności zastępczej⁶⁹. Uzasadnienie wyroku w sprawie Maga stanowi przykład przeprowadzenia drugiej części testu na ustalenie odpowiedzialności zastępczej. Chociaż rozstrzygnięcia w poszczególnych sprawach zależą od konkretnych ustalonych w nich stanów faktycznych, różne sądy wykazują podobne podejście do analizy kwestii odpowiedzialności zastępczej, a omówiona sprawa dobrze je ilustruje.

---

⁶⁹ Wyrok w sprawie Maga, pkt 53.

Wnioski

Zważywszy na powody wskazane w niniejszej opinii przyjaciela sądu (*amicus curiae* brief), jesteśmy zdania, że wskazane byłoby, aby Sąd Najwyższy Rzeczypospolitej Polskiej, w ślad za sądami w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie oraz Wielkiej Brytanii, orzekł o odpowiedzialności Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej oraz Domu Zakonnego Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej za potworne czyny, jakich dopuścił się ksiądz Roman B.

Z wyrazami szacunku,

[podpis nieczytelny]

Timothy A. Law
Ending Clergy Abuse
5017 37TH Avenue SW
Seattle, WA 98126
Stany Zjednoczone Ameryki

9 grudnia 2019 r.

Załączniki:

1. Memorandum z 2 grudnia 2019 r. przygotowane przez organizację Child USA, think tank zajmujący się ochroną dzieci.
2. Opinia prawna dotycząca właściwych przepisów prawa kanadyjskiego z 28 listopada 2019 r. przygotowana przez kancelarię Budden & Associates.
3. Oświadczenie dotyczące stanu prawnego z 4 grudnia 2019 r. przygotowane przez kancelarię Slater & Gordon.